

Vlaams
Parlement

stuk **1324** (2011-2012) – Nr. 1
ingediend op 25 oktober 2011 (2011-2012)

Beleidsbrief

Sociale Economie

Beleidsprioriteiten 2011-2012

ingediend door mevrouw Freya Van den Bossche,
Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie

INHOUD

Inhoudstafel.....	2
Lijst met afkortingen.....	3
1. Inleiding.....	4
2. Managementsamenvatting:	
Op weg naar een socialere economie in Vlaanderen	5
3. Omgevingsanalyse.....	6
3.1. De werkzaamheid van kansengroepen	6
3.2. Werkzoekende kansengroepen	6
3.3. De omvang van de doelgroep van de sociale-economieprogramma's ..	8
3.4. Overzicht van de programma's voor sociale economie	9
3.5. Uitstroom naar werk	10
4. Strategische en operationele doelstellingen.....	12
4.1. SD 1: Meer werk op maat van mensen.....	12
4.2. SD 2: Minder maatschappelijke noden door meer maatschappelijke diensten te koppelen aan de inschakeling van kansengroepen.....	14
4.3. SD 3: Nieuwe duurzame jobs creëren door doorstroom te realiseren	18
4.4. SD 4: De weg naar een socialere economie faciliteren.....	19
4.5. SD 5: Kwaliteit voorop stellen	24
4.6. SD 6: Maximale maatschappelijke meerwaarden realiseren	24
4.7. Noord Zuid	32
5. Armoede	33
6. Inspectie.....	33
Bijlage 1: Wijze waarop gevolg werd gegeven aan de resoluties en moties van het Vlaams Parlement	35
Bijlage 2: Aanbevelingen Rekenhof	36
Bijlage 3: Regelgevingsagenda	38

Lijst met afkortingen

AC	Activiteitencoöperatie
AWIP	Agence Wallone pour l'Intégration des Personnes Handicapées
BW	Beschutte Werkplaatsen
DAEB	Dienst van algemeen economisch belang
DKC	Digitaal Kenniscentrum Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
EFQM	European Foundation for Quality Management
ESF	Europees Sociaal Fonds
EVC	Elders Verworven Competenties
EWI	Economie, Wetenschap en Innovatie
GRI	Global Reporting Initiative
HIVA	Hoger Instituut Voor de Arbeid
ISO	International Organization for Standardization
IWSE	Inspectie Werk en Sociale Economie
LDE	Lokale Diensten Economie
MINA	Actieplan Milieu en Natuur
MMPP	Medische, Mentale, Psychische en Psychiatrische problematiek
MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
NEC	Normaal Economisch Circuit
NWWZ	Niet Werkende WerkZoekende
PmaH	Personen met een arbeidshandicap
POP	Persoonlijk OntwikkelingsPlan
RESOC	Regionaal Sociaal-Economisch Overleg Comité
SW	Sociale Werkplaatsen
UA	Universiteit Antwerpen
VAIS	Vlaams Agentschap Internationale Samenwerking
VAPH	Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling
VESOC	Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité
VEA	Vlaams Energieagentschap
VIPA	Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden
VIONA	Vlaams Interuniversitair Onderzoeksprogramma Arbeidsmarktrapportering
VSAWSE	Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie
VTE	Voltijds Equivalenten
VVSG	De Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
WIP	Werk en InvesteringsPlan
WSE	Werk en Sociale Economie
WVG	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

1. INLEIDING

Wie werkt, heeft een inkomen en krijgt de kans om zelf zijn toekomst vorm te geven. Werk opent ook iemands wereld en zorgt voor sociale contacten. Wie werkt, krijgt respect en zelfvertrouwen.

Iedereen zou dan ook evenveel kans moeten hebben op een duurzame job. Los van scholing, achtergrond, fysieke of psychische mogelijkheden. Ondanks de inspanningen van de voorbije jaren, is voor sommige mensen de afstand naar de arbeidsmarkt nog te groot. Ook al zijn ze 100 procent gemotiveerd.

(citaat beleidsnota sociale economie 2009-2014)

2012 wordt een belangrijk jaar voor de sociale economie. De voorbije twee jaar werden de voorbereidingen getroffen om de doelstellingen van het Vlaams regeerakkoord te realiseren: een vereenvoudiging van de sociale economie tot twee pijlers: maatwerk bij collectieve inschakeling en lokale diensten, het hertekenen van de ondersteuningstructuur en het creëren van een eenduidig kader arbeidszorg.

Mijn ambitie voor dit jaar zijn deze hervormingen in een volgende fase brengen: de stap naar definitieve besluitvorming.

De contouren voor het nieuwe maatwerkdecreet bij collectieve inschakeling werden vastgelegd in een conceptnota die werd besproken in de Vlaamse Regering. De juridische vertaling naar een nieuw decreet kan van start gaan. De beleidsaanbevelingen voor de bijsturing van de lokale diensteneconomie werden afgetoetst met de stakeholders en zullen het komende jaar ook omgezet worden in ontwerp teksten voor de bijsturing van het decreet. In beide regelgevingen zal aandacht voor doorstroom en kwaliteit een plaats krijgen.

Daarnaast is de herziening van de ondersteuningstructuur een derde belangrijke hervorming binnen de sociale economie. In oktober wordt een ontwerpdecreet aan de Vlaamse regering voorgelegd in functie van indiening in het Vlaams Parlement. Ik mik op midden 2012 om dit decreet in de praktijk om te zetten.

Sociale economie is meer dan inschakeling alleen. Stimuleren van sociaal en het maatschappelijk verantwoord ondernemerschap is een belangrijke pijler van mijn beleid. Het actieplan MVO wordt verder uitgerold.

Op vlak van innovatie zal ook het komende jaar verder geïnvesteerd worden in vernieuwing binnen de sector als antwoord op de maatschappelijke en economische uitdagingen.

2012 is het internationaal jaar van de coöperaties. Dit is bij uitstek een aanleiding om mijn ambities omtrent coöperatief ondernemen extra in de verf te zetten. Het succes van het event en de oproep coöperatief ondernemen vertaalt zich in een nieuw engagement voor 2012.

Net zoals de voorgaande jaren bestaat deze beleidsbrief uit twee grote delen. In het eerste deel wordt de sociaal-economische context van de Vlaamse arbeidsmarkt beschreven. Het tweede deel volgt de opmaak van strategische doelstellingen uit de beleidsnota waarbij telkens de realisaties en het bereik van het afgelopen jaar worden besproken, gevolgd door de geplande initiatieven en bijhorend budget voor het komende jaar.

2. MANAGEMENTSAMENVATTING: Op weg naar een socialere economie in Vlaanderen

De huidige maatschappelijke en sociaaleconomische uitdagingen vragen een economie, die op een andere leest is geschoeid. Een economie waarin iedereen evenveel kans heeft op een duurzame job, los van de persoonlijke achtergrond. Eén die kan inspelen op snel veranderende trends en die innovatieve antwoorden formuleert op maatschappelijke noden. Een economie die mensen niet uitsluit, maar net de sociale cohesie versterkt. De sociale economie koppelt tewerkstelling van kansengroepen aan een andere manier van ondernemen met aandacht voor mens en milieu. Ze formuleert robuuste antwoorden op de uitdagingen van vandaag en morgen. Toch werden al belangrijke stappen gezet, maar er is nog veel werk. Kijk maar bijvoorbeeld naar de geringe arbeidsdeelname van allochtonen (53,4%), laaggeschoolden (53,3%) en personen met een arbeidshandicap (33,5%) in Vlaanderen.

De uitrol van de strategische doelstellingen die ik in mijn beleidsnota vooropstelde, zit op schema. Het afgelopen jaar is hard gewerkt om de krijtlijnen voor de vereenvoudiging en verdere afstemming van de sociale economie in overleg met de stakeholders op papier te zetten. Het decreet voor de ondersteuning van het sociaal ondernemerschap werd principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Het concept voor het maatwerkdecreet bij collectieve inschakeling werd besproken op de Vlaamse Regering.

Op basis van een grondige evaluatie wordt de bestaande regelgeving van de lokale diensteneconomie op punt gesteld. De verbetervoorstellen worden afgetoetst bij de stakeholders met het oog op vertaling in de regelgeving. Ondertussen worden in samenspraak met de collega's de Vlaamse klaverbladen verder verfijnd.

De creatie van duurzame jobs voor kansengroepen mag niet verengd worden tot bijkomende jobs in de sociale economie. Ook de doorstroom naar een job in de reguliere sector is een belangrijk kanaal. Werkvloerbegeleiding op de reguliere werkvloer is een essentiële schakel in een duurzaam doorstroomproces. De invulling van deze ondersteuningsmodule en het kwaliteitsluik worden meegenomen in de uitwerking van de regelgevingen maatwerk bij collectieve inschakeling en lokale diensteneconomie.

Een sterke sociale economie heeft nood aan innovatie. Onder de regiegroep sociale innovatie werd een subgroep sociaal ondernemerschap opgericht om een innovatiestrategie uit te tekenen voor de sector. Daarnaast werd bijna 7 miljoen euro geïnvesteerd in concrete projecten.

Coöperatieve ondernemingen richten zich bij uitstek op de realisatie van maatschappelijke meerwaarden. De 6 doelstellingen van het strategisch actieplan (promotie, ondersteuning, onderzoek, netwerking, pilootprojecten en verankering in het beleid) werden in uitvoering gezet en zullen het komende jaar verder worden uitgerold. Het komende jaar, 2012, werd door de Verenigde Naties uitgeroepen tot het jaar van de coöperaties. Om dit te onderstrepen wil ik, naast de verdere uitrol van het actieplan in 2012, een breed forum organiseren.

De pilootprojecten complementaire munten liepen af. In een innovatieplatform wordt een mogelijke toepassing van complementaire munten in Vlaanderen onderzocht.

Het MVO-beleid is klaar voor een echte doorstart. De verschillende stakeholders worden betrokken bij het beleid en de activiteiten van MVO Vlaanderen om zo een maximaal draagvlak te creëren voor MVO. In 2012 worden op basis van de onderzoeksresultaten ISO 26000 en GRI in Vlaanderen uitgerold. Op die manier kunnen sectoren, grote en kleine bedrijven en organisaties rekenen op ondersteuning om hun uitdagingen op vlak van duurzaamheid te halen en om competitief te zijn in een open, geïnternationaliseerde economie.

Deze beleidsbrief bestaat uit twee grote delen. In het eerste deel wordt de sociaal-economische context van de Vlaamse arbeidsmarkt beschreven. In het tweede deel volgt de opmaak van strategische doelstellingen uit de beleidsnota, waarbij telkens de realisaties en het bereik van het afgelopen jaar worden besproken. Daarna komen de geplande initiatieven en het bijhorend budget voor het komende jaar aan bod.

3. OMGEVINGSANALYSE

3.1. DE WERKZAAMHEID VAN KANSENGROEPEN

Afgezien van een korte daling tijdens de recente crisis is de globale werkzaamheid constant toegenomen tussen 2002 en 2010. Die toename wordt niet helemaal weerspiegeld in de werkzaamheidsgraad van de kansengroepen. Sommige hebben vooruitgang geboekt, andere achteruitgang. Onder de kansengroepen is de stijging op lange en korte termijn het sterkst onder de vijftigplussers. De stijging voor laaggeschoolden is veel geringer. Arbeidsgehandicapten gingen erop vooruit tot 2007 (niet in de tabel) maar sindsdien gaat het bergaf. Bij niet-EU burgers is een stijging op lange termijn recent omgezet in een daling. Op basis van geboorteland is er een stabilisering tussen 2009 en 2010. Tabel 1 gaf een beeld van de werkenden. Veel van de niet-werkenden vinden we terug in de werkloosheidstatistieken.

Tabel 1: Werkzaamheidsgraden, Vlaams Gewest (2002-2010) (20-64 jaar)

Vlaams Gewest	2002	2009	2010	2009-2010
Vlaams Gewest	68,6	71,5	72,1	+0,6
50-64 jaar	40,6	50,9	53,1	+2,2
55-64 jaar	25,6	35,8	38,2	+2,4
Laaggeschoold	52,6	52,6	53,3	+0,7
Arbeidsgehandicapten	37,4		33,5	-3,2
Niet-EU-burger	41,4	46,9	44,4	-2,5
Geboren buiten de EU27	n.b.	53,4	53,4	+0,0

Bron: FOD Economie – ADSEI – EAK (bewerking Steunpunt WSE/Departement WSE)

3.2. WERKZOEKENDE KANSENGROEPEN

Ten opzichte van de situatie midden 2008, juist voor de economische crisis, is het aantal werkzoekenden uit de drie van de vier kansengroepen nog vrij hoog, ondanks een recente daling.

Tabel 2: Evolutie van het aantal werkzoekenden (NWWZ) uit kansengroepen sinds de start van de crisis (Vlaams Gewest)

	Allochtonen	Pmah	50-plussers	Kortgeschoolden
Juni 2008	32.871	27.747	44.405	84.535
Juni 2010	46.436	29.376	51.907	102.280
Juni 2011	45.493	27.980	51.318	93.831
2008-2011	+ 38%	+1%	+16%	+11%
2010-2011	-2%	-5%	-1%	-8%

Bron: VDAB (Bewerking Departement WSE)

In juni 2011 is het aantal werkzoekende allochtonen tov 2008 relatief het sterkst gestegen (+ 38%) en is in de periode 2010-2011 maar weinig gedaald (-2%). Ook het aantal vijftigplussers nam vrij sterk toe (+16%) en is het afgelopen jaar nog minder gedaald (-1%). Het aantal kortgeschoolden is in het afgelopen jaar wel behoorlijk afgenomen (-8%) waardoor de stijging van deze groep ten opzichte van 2008 nu maar op de derde plaats komt (+11%). De arbeidsgehandicapten zijn bijna terug op het niveau van midden 2008 (+1%) na een behoorlijke daling in het afgelopen jaar (-5%).

De vier kenmerken (allochtone origine, arbeidshandicap, hogere leeftijd en korte scholing) komen vaak in combinatie voor. Van alle werkzoekenden (juni 2011) behoort 75% (137.488) tot minstens één van de kansengroepen en de helft daarvan (67.748) behoort tot meer dan één kansengroep. Slechts 25% van alle NWWZ behoort tot geen enkele kansengroep.

Tabel 3: Combinatie van kansengroepkenmerken (NWWZ – juni 2011)

Allochtoon	Arbeidshandicap	Vijftigplus	Kortgeschoold	Aantal
Ja	Ja	Ja	Neen	216
Ja	Ja	Ja	Ja	501
Ja	Ja	Neen	Neen	668
Ja	Ja	Neen	Ja	2068
Neen	Ja	Ja	Neen	2106
Ja	Neen	Ja	Neen	2170
Ja	Neen	Ja	Ja	2818
Neen	Ja	Neen	Neen	4007
Neen	Ja	Ja	Ja	7282
Neen	Ja	Neen	Ja	11132
Neen	Neen	Ja	Neen	16998
Ja	Neen	Neen	Neen	17492
Neen	Neen	Ja	Ja	19227
Ja	Neen	Neen	Ja	19560
Neen	Neen	Neen	Ja	31243
Neen	Neen	Neen	Neen	45022
Totaal niet werkende werkzoekenden				182.510

Bron: VDAB (Bewerking Departement WSE)

Onder de groep arbeidsgehandicapten behoort 86% nog tot minstens één andere kansengroep, onder de vijftigplussers evenals onder de kortgeschoolden is dit 67% en onder de allochtonen 62%.

Naast de vier vermelde kansengroepkenmerken – die alle voorspellers zijn voor problematische integratie op de arbeidsmarkt – is er ook nog de duur van de werkloosheid, waarvoor al vaak is aangetoond dat de integratiekansen snel slinken wanneer die oploopt, en zeker wanneer die ook nog eens met een kansengroepkenmerk wordt gecombineerd.

In juni 2011 is 28% van alle werkzoekenden (51.802) meer dan twee jaar werkloos; onder diegenen die behoren tot minstens één kansengroep is dit 34% (47.125) terwijl het bij de anderen maar 10% is (677). Onder de allochtonen is 21% (9.707) meer dan twee jaar werkloos, 34% (31.618) onder de kortgeschoolden, 53% (14.879) onder de arbeidsgehandicapten en 57% (29.469) onder de vijftigplussers.

Daarnaast zijn er nog andere kenmerken van werkzoekenden die hun kansen op de arbeidsmarkt beperken zoals laaggeletterdheid (ongeveer 45% van alle NWWZ), alleenstaande ouders (ongeveer 3,5%) en leven in een armoedesituatie (ongeveer 20%).

Het verschil in de profielen van de werkzoekenden wordt ook zichtbaar in de 'kansen om aan het werk te gaan', gemeten als het aandeel NWWZ van een bepaalde categorie dat in de loop van een maand aan het werk gaat (gemiddelden voor 12 maanden). Hoewel de kansengroepen steeds lagere kansen hebben dan niet-kansengroepen zijn die kansen in 2010 toch steeds wat beter dan in 2009.

Tabel 4: Kans op werk van kansengroepen (2009-2010)

NWWZ-categorie	Kans op werk (%)	
	2009	2010
Totaal	9,4	10,7
Geslacht		
Mannen	9,6	11,4
Vrouwen	9,3	10,0
Onderwijsniveau		
Laaggeschoold	7,0	8,2
Middengeschoold	10,8	12,3
Hooggeschoold	14,5	15,6
Leeftijd		
<25 jaar	15,8	17,9
25-49 jaar	9,8	11,4
>49 jaar	2,7	3,0
Arbeidshandicap		
Met arbeidshandicap	3,7	4,4
Zonder arbeidshandicap	10,5	11,8
Herkomst		
Europees (incl.Belgen)	10,0	11,2
Niet-Europees	7,3	9,1
Werkloosheidsduur		
<1 jaar	13,0	14,6
>1 jaar	3,8	5,6

3.3. DE OMVANG VAN DE DOELGROEP VAN DE SOCIALE ECONOMIE PROGRAMMA'S

Vandaag is de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) de toegangspoort tot alle programma's en toetst de toegangsvoorwaarden die de wetgever heeft meegegeven. Er zijn verschillende procedures ontwikkeld voor die toetsing, die verschillen van programma tot programma. Soms is dat eenvoudig omdat het om administratief (vrij) gemakkelijk meetbare kenmerken gaat (zoals opleidingsniveau en werkloosheidsduur). Maar vooral voor drie programma's, namelijk de beschutte en de sociale werkplaatsen en de arbeidszorg, is een grondiger screening nodig, waarbij ook een beroep wordt gedaan op externe instanties.

De **arbeidszorg** is het programma dat bedoeld is voor de mensen die het verst van de arbeidsmarkt verwijderd zijn. Een arbeidszorgtraject is een van de mogelijke uitkomsten van een activeringsscreening bij werkzoekenden met MMPP-problematiek. De andere mogelijke uitkomsten zijn regulier werk, beschermd werk, activeringsbegeleiding en niet toeleidbaar. In 2010 verrichten gespecialiseerde arbeidsonderzoek-centra 2279 activeringsscreenings en de psychologen van de VDAB 1213. In één vijfde van al die screenings (702) werd een advies arbeidszorg gegeven. In 2009 leverde dezelfde screeningsactiviteit 750 adviezen arbeidszorg op.

Het BVR van 18 juli 2008 betreffende de professionele integratie van personen met een arbeidshandicap bevat een procedure en criteria om te bepalen welke werkzoekenden in aanmerking komen voor tewerkstelling in een **beschutte werkplaats**. Na onderzoek kent de VDAB een 'recht' op BW toe. Personen die indertijd een recht op BW verkregen hebben van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap, behouden dit recht. Dat is nog het geval voor het merendeel van de personen die tewerkgesteld zijn in een Beschutte Werkplaats. Daarnaast zijn er ook mensen die er niet werken en ook niet in de VDAB ingeschreven zijn. De omvang van deze laatste groep is niet bekend. Wel bekend is het aantal niet-werkende werkzoekenden met een recht. Eind juni 2011 waren er 5.696 waaronder 3001 met een onvoorwaardelijk recht en 2.758 met een voorwaardelijk (63 personen hebben beide rechten). Dit is dus de groep die onmiddellijk zou kunnen ingaan op een arbeidsaanbod in een beschutte werkplaats, maar onder de ongeveer 29.000 werkzoekenden met een indicatie van arbeidshandicap zijn er ongetwijfeld nog meer die na onderzoek naar een BW-traject zouden kunnen worden toegeleid.

Een gelijkaardig screeningsproces als voor de BW, maar veel minder geformaliseerd, is er voor de toegang tot de **sociale werkplaatsen**. De VDAB beschikt niet over een register van mensen met een 'recht op SW' omdat de screenings ad hoc gebeuren, naar aanleiding van concrete vragen voor toegang tot een SW. Twee van de criteria, namelijk de inactiviteitsduur en het opleidingsniveau kunnen worden getoetst op basis van de databestanden met de kenmerken van werkzoekenden. Er waren 13.356 kortgeschoolde en minstens vijf jaar werkzoekende NWWZ op 30 juni 2011. Maar er is ook het criterium van de aanwezigheid van fysieke, psychische of sociale beperkingen en moeilijkheden, waardoor slechts een deel van deze kortgeschoolde en langdurige werkzoekende NWWZ tot de SW-doelgroep behoort. Hoeveel er dat precies zijn, valt niet zonder een bijkomende screening te zeggen en zoals al werd opgemerkt, gebeurt deze screening enkel ad hoc. Daarnaast is het zeker dat een deel van de SW-doelgroep overlapt met die van de BW, aangezien van de 13.356 kortgeschoolde en minstens vijf jaar werkzoekende NWWZ er 5.748 ook als arbeidsgehandicapte aangemerkt staan, waarbij men er mag vanuit gaan dat een deel daarvan voor een BW in aanmerking komen.

De toegangscriteria voor **de Invoegmaatregel** zijn een combinatie van opleidingsniveau, leeftijd, duur van de werkloosheid en statuut (werklozen, arbeidsgehandicapten, leefloongerechtigden). Enkel op basis van de formele voorwaarden omvat de doelgroep om en bij de 90.000 personen, maar ook hier speelt een kwalitatief element. Uit de trajectbegeleiding dient te blijken dat de persoon niet dadelijk toeleidbaar is naar de reguliere arbeidsmarkt, wat dit grote aantal zeker sterk zal reduceren.

De criteria voor **de Lokale Diensteneconomie** zijn een combinatie van scholingsniveau en werkloosheidsduur, gemoduleerd naargelang het gaat om NWWZ, uitkeringsgerechtigde volledig werklozen, of leefloongerechtigden. Op basis van deze criteria wordt de doelgroep ingeschat op ongeveer 80 à 90.000 werkzoekenden.

3.4. OVERZICHT VAN DE PROGRAMMA'S VOOR SOCIALE ECONOMIE

In alle programma's, met uitzondering van de Invoeg, was 2010 een jaar van groei. De omvang van de groei of de daling verschilt wel naargelang gemeten in personen (tabel 5) of in VTE (tabel 6).

Tabel 5: Bereik, in- en uitstroom, groei en rotatie in de programma's voor sociale economie (Personen)

	31/12/2009	instroom	uitstroom	31/12/2010	groei		rotatie
	(n)	(n)	(n)	(n)	(n)	(%)	(%)
Maatwerk							
Sociale werkplaatsen	3.985	898	676	4207	+222	+5,6	17,0
Beschutte werkplaatsen*	15.439	-	-	15.955	+516	+3,3	-
Commerciële invoeg	1.894	781	950	1.725	-169	-8,9	41,2
Dienstencheque	1.365	472	624	1.213	-152	-11,1	34,6

Niet-dienstencheque	529	309	326	512	-17	-0,3	58,4
Lokale Diensteconomie	1.485	721	367	1.839	+354	+23,8	24,7
Arbeidszorg	1.081	432	282	1.231	+150	+13,9	26,1

Bron: VSAWSE (bewerking Departement WSE)

*De cijfers voor de BW zijn afkomstig uit de enquête die het VSAWSE jaarlijks organiseert en betreffen alle personen die op het eind van het jaar ingeschreven zijn in het personeelsregister van een BW.

Tabel 6: Ingevulde gesubsidieerde Voltijds Equivalenten (doelgroepmedewerkers)

	31/12/2009	31/12/2010	2009-2010
	(n)	(n)	(n)
Maatwerk			
Sociale werkplaatsen	3490	3690	+200
Beschutte werkplaatsen	13663	14365	+702
Commerciële invoeg	1203	1096	-107
Dienstencheque	769	668	-101
Niet-dienstencheque	434	427	-7
Lokale Diensteconomie	1252	1524	+272
Arbeidszorg	1049	1183	+134

Bron: VSAWSE

3.5. UITSTROOM NAAR WERK

De volgende tabel geeft weer, voor iedereen die in de loop de jaren 2006 - 2010 deelnam aan een programma's (A = cumulatief bereik = deelnemers op 1 januari + alle instromers in het jaar), hoeveel daarvan in de loop van het jaar uitgestroomd zijn uit het programma (B1 = aantal en B2 = %) en hoeveel er zes maand nadat ze uitgestroomd zijn, volgens de Dimona meting (RSZ-aangiften) aan het werk waren (C). Vanaf 2011 (voor meting van 2010) is er een nieuwe wijze van meten.

De ratio C/B1 geeft aan welk deel van alle uitstromers is uitgestroomd naar werk.

De ratio C/A geeft weer welk deel uitgestroomd is naar werk van iedereen die in de loop van het jaar deelnam aan het programma.

De uitstroom van de doelgroep uit de **SW** is hoger in 2010 (13.8%) dan in 2009 (11%) en het aandeel dat *naar Werk uitstroomt*, berekend op het cumulatief bereik, is ook toegenomen (3.4% of 4% volgens de nieuwe meting tov van 3%).

De uitstroom uit de **Invoegbedrijven** is hoger in 2010 (35.5%) dan in 2009 (28.4%) en dit vooral bij de dienstenchequebedrijven (34% tov 24.2%). Voor het geheel van de Invoeg is de *uitstroom naar werk* toegenomen volgens de oude meetmethode (24.8% tov 19.3%) maar gedaald volgens de nieuwe methode (17.8 tov 19.3). Volgens de oude methode is er zowel bij de dienstenchequebedrijven als bij de andere een toename van de uitstroom naar werk (respectievelijk 24% tov 16.4% en 26.5% tov 25.4%) maar volgens de nieuwe methode is er enkel bij de dienstenchequebedrijven een toename (18% tov 16.4%) en een daling bij de andere (17.3% tov 25.4%).

De uitstroom van de doelgroep uit de **LDE** is hoger in 2010 (16.6%) dan in 2009 (14.9%) en het aandeel dat *naar werk uitstroomt* is ook hoger (8.9% of 8.6% volgens de nieuwe meting tov 7.8%).

Voor **Arbeidszorg** toont een eerste meting aan dat in 2010 om en bij de 3% uitstroomde naar werk.

Tabel 8 : Uitstroom naar Werk (2006-2010)

Programma	Jaar	A	B1**	B2	C	C/B1	C/A
		Cumulatief bereik	Uitgestr. (aantal)	Uitgestr. %	Uit naar Werk		
SW (doelgroep)	2006	3 269	476	14.6	180	37.8	5.5
	2007	3 658	540	14.8	198	36.7	5.4
	2008	4 100	582	14.2	173	29.7	4.2
	2009	4 511	495	11.0	132	26.7	3.0
	2010	4 883	674	13.8	168	24.9	3.4
	2010*	4 883	674	13.8	195	28.9	4.0
Invoeg (Totaal) (excl.collect. Invoeg)	2006	2 260	488	21.6	281	57.6	12.4
	2007	2 913	645	22.1	430	66.7	14.8
	2008	2 922	723	24.7	455	62.9	15.6
	2009	2 857	811	28.4	552	68.1	19.3
	2010	2 675	949	35.5	663	69.8	24.8
	2010*	2 675	949	35.5	476	50.2	17.8
Invoeg Niet-Dienstencheque	2006	1 172	309	26.4	189	61.1	16.1
	2007	1 243	326	26.2	220	67.5	17.7
	2008	1 731	428	24.7	306	71.5	25,7
	2009	938	346	36.9	238	68.8	25.4
	2010	838	325	38.8	222	68.1	26.5
	2010*	838	325	38.8	145	44.6	17.3
Invoeg Dienstencheque	2006	762	133	17.5	74	55.6	9.7
	2007	1 286	195	15.2	112	57.4	8.7
	2008	1 191	295	24.8	149	50.5	8.6
	2009	1 919	465	24.2	314	67.5	16.4
	2010	1 837	624	34.0	441	70.7	24.0
	2010*	1 837	624	34.0	331	53.0	18.0
Collectieve Invoeg	2006	326	46	14.1	18	39.1	5.5
	2007	384	124	32.3	98	79.0	25.5
Lokale Diensteneconomie.	2008	967	151	15.6	77	49.0	9.7
	2009	1713	256	14.9	133	51.9	7.8
	2010	2 206	367	16.6	197	53.7	8.9
	2010*	2 206	367	16.6	190	51.8	8.6
Arbeidszorg	2010	1513	282	18.6	50	17.7	3.3
	2010*	1513	282	18.6	44	15.6	2.9

Bron : VSAWSE en VDAB, *Bewerking Departement WSE*

*Nieuwe wijze van meten van de uitstroom die door de VDAB wordt toegepast vanaf 2011 en waarbij sommige uitstroomcategorieën die tevoren niet als "Werk" werden beschouwd nu wel worden meegeteld en omgekeerd.

** deze aantallen kunnen lichtjes afwijken van die in de tabel met het overzicht van bereik- in- en uitstroom omdat hier enkel personen zijn opgenomen die in de Dimona-meting konden worden teruggevonden.

4. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

4.1. SD 1: Meer werk op maat van mensen

Zoveel mogelijk mensen evenveel kansen op werk bieden, kan enkel slagen indien zoveel mogelijk werkgevers bereid zijn om met deze mensen op een passende manier en op maat aan de slag te gaan. Om deze ambitieuze doelstelling te realiseren is een coherent en maatgericht ondersteuningsbeleid nodig.

De Vlaamse Regering engageerde zich in het Regeerakkoord 2009-2014 om de verschillende tewerkstellingsmaatregelen beter op elkaar af te stemmen. In uitvoering daarvan werkt het beleidsdomein Werk en Sociale Economie (WSE) momenteel aan één transparant Vlaams kader voor tewerkstellingsmaatregelen in alle ondernemingen en organisaties, inclusief die in de sociale economie. Afstemming met de federale en Europese regelgeving is hierbij cruciaal.

Rekening houdend met de afstand tot de arbeidsmarkt wordt een matrix van 4 modules tot ondersteuning van de beoogde (potentiële) werknemers en/of werkgevers vooropgesteld. Deze modules zijn (1) opleiding op de werkvloer, (2) begeleiding op de werkvloer (omkadering), (3) een loonpremie (op basis van de afstand tot de arbeidsmarkt) en (4) aanpassing van de werkplek/arbeidsomgeving. De modules zijn onderling combineerbaar naargelang de noden van de betrokken werknemer.

De pijler 'maatwerken bij collectieve inschakeling vanuit sociale economie' krijgt een plaats binnen deze matrix. Vertrekkend vanuit de noden van de werkzoekende en de werknemer wordt de ondersteuning aan de beschutte werkplaatsen, de sociale werkplaatsen en de invoegmaatregel hierin ondergebracht. De uitgangspunten van het principeakkoord maatwerken, dat begin 2009 gesloten werd tussen de sociale partners en de Vlaamse Regering, worden conform het regeerakkoord in deze pijler vertaald. De poort naar een 'socialere economie' staat open.

4.1.1. Bereik

Onder de pijler 'maatwerken bij collectieve inschakeling vanuit sociale economie' wordt de ondersteuning aan de beschutte werkplaatsen, de sociale werkplaatsen en de invoegmaatregel ondergebracht.

Eind 2010 worden binnen deze maatregelen meer dan 22.000 doelgroepwerknemers tewerkgesteld:

- in de beschutte werkplaatsen gaat het volgens de sociale balansen over 15.955 doelgroepwerknemers met een handicap tewerkgesteld in productie (14.365 VTE). Daarnaast worden in de BW's 2.864 mensen in omkadering, tewerkgesteld, waarvan 340 personen met een handicap. Dit komt neer op 2.653 VTE.
- in de Sociale werkplaatsen zijn er op dat moment 4.207 doelgroepwerknemers (3.690 VTE) aan het werk en nemen 920 personeelsleden (725 VTE) de wettelijk verplichte (1 op 5 norm) en dus gesubsidieerde begeleiding van de doelgroepwerknemers op zich.
- via de invoegmaatregel zijn er 1.725 doelgroepwerknemers (1.096 VTE) aan het werk.

4.1.2. Realisaties

Naar een gedragen concept

Het maatwerkdecreet bij collectieve inschakeling heeft als doelstelling om de collectieve inschakeling van personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt te regelen in het zowel het normaal economisch circuit (NEC) als in de sociale economie (SEC). Het vertrekpunt hierbij is de individuele nood van de werkzoekende, die minstens moet getuigen van een voldoende hoog rendementsverlies, en een nood aan begeleiding op de werkvloer om binnen dit kader ondersteuning te kunnen krijgen. Het bevorderen van doorstroom wordt optimaal ondersteund.

Om het maatwerkdecreet bij collectieve inschakeling uit te werken, werden 8 themagroepen geïnstalleerd (doelgroep, definities, indicering, modules van ondersteuning, inzet van modules, subsidievoorwaarden, procedure en handhaving) met telkens de experts uit het beleidsdomein Werk en Sociale Economie, die over de respectievelijke thema's een voorstel formuleerden. Deze voorstellen werden telkens afgetoetst bij een werkgroep van inter-professionele en sectorale sociale partners, die op hun beurt hun bedenkingen, suggesties en aandachtspunten konden meegeven. De coördinatie was in handen van het Departement WSE, dat ondertussen ook waakte over de afstemming met de andere regelgeving in het kader van sociale economie en de bevoegdheid Werk. Het resultaat is een conceptnota 'maatwerk bij collectieve inschakeling' die in oktober werd voorgelegd aan de Vlaamse Regering.

Afstemming met federale werkgelegenheidsbeleid

Binnen het concept maatwerk bij collectieve inschakeling is de afstemming met het federale werkgelegenheidsbeleid voorzien. De toegekende premie na indicering is voor ons de maximale tussenkomst. Andere tussenkomsten in het loon worden in mindering gebracht van het Vlaamse bedrag. Op die manier wordt overcompensering vermeden en worden ongelijkheden uitgevlakt.

De ontwikkelingen in het kader van de regionalisering van bepaalde aspecten van het arbeidsmarktbeleid worden nauwlettend opgevolgd.

Groeipad en Vlaams Interprofessioneel Akkoord

Het VIA III-akkoord (2006-2010) van de social - en de non-profit werd voor de beschutte en sociale werkplaatsen volgens planning en afspraken verder uitgevoerd. De in 2009 en 2010 voorziene middelen voor kwaliteitsverbetering en koopkrachtversterking werden uitgekeerd. Daarnaast werden in het kader van het uitbreidingsluik van dit akkoord voor de sociale werkplaatsen in 2010 opnieuw 50 VTE arbeidsplaatsen (42 doelgroep en 8 omkadering) gecreëerd met een budget van 520.000 euro.

In uitvoering van het Vlaams Werkgelegenheid- en Investeringsplan 2010-2011 en het bereikte ontwerp van akkoord voor een nieuw Vlaams Inter-professioneel Akkoord (VIA4) voor de Social Profit, wordt een groeipad voor de sociale economie voorzien voor uitbreiding van de capaciteit in de sociale en beschutte werkplaatsen. Omdat er jaarlijks slechts een beperkt groeipad kan worden gerealiseerd, wordt er gewerkt met een geclusterde oproep waarbinnen de middelen voor de periode 2011-2012 worden gekoppeld om te komen tot een groter contingent VTE's voor de uitbreiding. Binnen de sector van de beschutte werkplaatsen werd begin oktober een groeipad van 135 VTE toegekend. Binnen de sector van de SW werd eind september een gesloten oproep voor bijkomende tewerkstelling van 100 VTE doelgroepwerknemers gelanceerd, de plaatsen zullen in de loop van december worden toegekend.

Economische relancemaatregelen voor de beschutte werkplaatsen

Naar aanleiding van de economische recessie werd eind 2008 in samenspraak met de betrokken sociale partners een relanceplan 2010 voor de beschutte werkplaats opgesteld. Dit relanceplan bouwde verder op de maatregelen 2009 en omvatte volgende maatregelen: de verlenging van de maatregel eindejaarspremies voor de productiewerknemers (goedgekeurd door de VR op 8 oktober 2010), overbruggingspremies voor omkaderingsleden (goedgekeurd door de VR op 7 mei 2010) en het stimuleren en ondersteunen van innovatie (innovatieoproep 2010, cfr. 4.4.3.).

Aansluitend op dit relanceplan werd het huidig investeringsbesluit voor de beschutte werkplaatsen (cfr. VIPA, 4.4.1.) geactualiseerd.

4.1.3. Beleidsopties

Decreet maatwerk bij collectieve inschakeling

Rekening houdend met de bezorgdheden van de stakeholders wordt de conceptnota 'maatwerk bij collectieve inschakeling' vertaald naar een voorontwerp van decreet tegen het voorjaar 2012.

Op basis van een gevalideerde conceptnota kunnen ook de nodige stappen worden gezet om de procedures en bijhorende informatica-toepassingen alvast voor te bereiden.

Groeipad en Vlaams Interprofessioneel Akkoord

Zoals in 4.1.2. omschreven worden de beschikbare middelen voor de realisatie van een groeipad 2011–2012 geclusterd.

In het **werkgelegenheid- en investeringsplan** (WIP) is een groeipad sociale economie voorzien voor de periode 2010-2011 voor een totaal bedrag van 6.000.000 euro. Na de realisatie van het groeipad in 2010 rest een budget van 1.700.000 euro ter realisatie van een groeipad sociale economie in 2011.

In het ontwerp van akkoord voor een nieuw **Vlaams Interprofessioneel Akkoord** (VIA4) is ook een groeipad voorzien. In het ontwerp van akkoord zijn naast intersectorale maatregelen koopkracht en kwaliteit ook sectorale maatregelen inzake uitbreiding en kwaliteit voor de Vlaamse social-profitsectoren opgenomen. Voor wat betreft sociale economie is voor het luik uitbreiding binnen VIA4 voor 2012 2.000.000€ voorzien.

Met de sociale partners is overeengekomen dat de voorziene middelen inzake de uitbreiding 2012 (VIA4) gekoppeld kunnen worden aan de voorziene uitbreiding 2011 (WIP) om zo binnen de beperkte middelen een evenwichtig en realistisch groeipad te realiseren.

4.1.4. Budget

Het beschikbare krediet voor de beschutte werkplaatsen is een onderdeel van het voorziene krediet op het begrotingsartikel JC0/1JE-F-2A/WT en bedraagt voor 2012 239.148.000. Het beschikbare krediet voor de sociale werkplaatsen is terug te vinden op hetzelfde begrotingsartikel en bedraagt voor 2012 63.392.000 euro exclusief VIA IV – middelen.

Ook het beschikbare krediet voor de invoegmaatregel is terug te vinden op dit begrotingsartikel. Hiervoor is in 2012 4.720.000 euro voorzien.

4.2. SD 2: Minder maatschappelijke noden door meer maatschappelijke diensten te koppelen aan de inschakeling van kansengroepen

LOKALE DIENSTENECONOMIE

Als tweede pijler voor de sociale economie schuift het Vlaamse Regeerakkoord de lokale diensteneconomie naar voren. Het basisidee van het decreet lokale diensteneconomie is de uitbouw van een aanvullend dienstenaanbod vanuit de overheid, dat nauw aansluit op maatschappelijke trends en noden zoals onder andere de vergrijzing, verduurzaming en de combinatie arbeid-privé. Door de inschakeling van kansengroepen te bevorderen én de principes van maatschappelijk verantwoord ondernemen in diensten te verankeren, creëren deze diensten een dubbele maatschappelijke meerwaarde. Om het potentieel van de lokale diensteneconomie maximaal te benutten, wordt de bestaande regelgeving op basis van een grondige evaluatie bijgestuurd. Aandachtspunten hierbij zijn afstemming, vereenvoudiging, complementariteit, doorstroom en kwaliteit.

4.2.1. Bereik

Eind 2010 werken er 1.839 doelgroepwerknemers (1.524 VTE) en 444 omkaderingspersoneelsleden (335 VTE) binnen het kader van de lokale diensteneconomie.

4.2.2. Realisaties

Een onderbouwde bijsturing van de regelgeving

Op 1 januari 2008 trad het structurele kader voor de lokale diensteneconomie in werking. De lokale diensteneconomie is een jonge maatregel en heeft nog wat kinderziekten. Ter voorbereiding van de bijsturing van de regelgeving werd een grondige evaluatie uitgevoerd. Op basis van de informatie die verzameld werd door een consultatieronde bij de stakeholders (VVSG, koepel lokale diensteneconomie, belendende domeinen, VSAWSE), de rondetafels met de sector, de schriftelijke bevraging van alle projecten, de inspectieverslagen en een advies van de SERV, werden

verbetervoorstellen geformuleerd. De beleidsaanbevelingen werden afgetoetst bij de stakeholders. De eerste stappen in het regelgevend proces werden gezet.

De Vlaamse klaverbladen

De meeste Vlaamse klaverbladen zijn op dit moment structureel verankerd, meer bepaald logistieke hulp en aanvullende thuiszorg, occasionele en flexibele kinderopvang, buurtgerichte kinderopvang, groenjobs en MINA-werkers, buurtsport en huisbewaarders in de sociale huisvesting. Daarnaast wordt verder gewerkt aan de verankering van een aantal andere klaverbladen.

Er is regelmatig overleg met aangrenzende beleidsdomeinen in functie van opvolging en bijsturing van de projecten, naar aanleiding van de evaluatie van het decreet lokale diensteneconomie en met het oog op de beleidsaanbevelingen voor de bijsturing en het decretaal werk binnen de belendende beleidsdomeinen.

Voor de volgende klaverbladen werden een aantal stappen gezet ter evaluatie en bijsturing:

- het verkennend onderzoek rond de optimalisatie en afstemming van de stelsels groenjobs en de mina-werkers is intussen afgelopen. Dit onderzoek werd gefinancierd vanuit het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). Departement WSE en VSAWSE waren lid van de stuurgroep;
- het klaverblad ‘Logistieke hulp en aanvullende thuiszorg’ werd in samenwerking met het departement Welzijn geëvalueerd. Vertegenwoordigers van de initiatieven lokale diensteneconomie, de diensten voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg en de administratie formuleerden concrete voorstellen over een aantal vragen en uitdagingen rond meer administratief-technische aangelegenheden (bijvoorbeeld doorstroming van subsidiëring, gepresteerde uren, ...);
- voor de klaverbladen Kinderopvang worden afspraken gemaakt om de wijzigingen van beide regelgevingen op elkaar af te stemmen;
- de initiatieven buurtsportbegeleiders in de lokale diensteneconomie werden tussentijds geëvalueerd vanuit het beleidsdomein sport door de administratie CJSM in samenwerking met het beleidsdomein Sociale Economie.

Groeipad

In uitvoering het Vlaams Werkgelegenheid- en Investeringsplan 2010-2011 enerzijds en de onderhandelingen voor een nieuw Vlaams Inter-professioneel Akkoord voor de Social Profit anderzijds, wordt een groeipad voor de sociale economie voorzien. Omwille van het beperkte groeipad dat jaarlijks kan worden gerealiseerd, wordt er gewerkt met een geclusterde oproep waarin de middelen voor de periode 2011-2012 worden gekoppeld om te komen tot een groter contingent VTE's per oproep. In uitvoering ervan werd in september een open oproep voor bijkomende tewerkstelling van 100 VTE doelgroepwerknemers gelanceerd, de plaatsen zullen eind 2012 worden toegekend.

Ondersteuning van de regierol van lokale besturen bij de uitbouw van de lokale diensteneconomie.

De ondersteuning van centrumsteden voor de uitbouw van hun lokale regierol werd verlengd. Het project ‘regie-ondersteuning voor lokale besturen binnen de RESOC's’ werd een laatste keer verlengd tot eind mei 2011 met het oog op inbedding van deze ondersteuning in de nieuwe ondersteuningsstructuur. (zie SD 4)

4.2.3. Beleidsopties

Bijsturing van de regelgeving

Op dit moment worden de beleidsaanbevelingen vertaald naar een nieuw voorontwerp van decreet voor de lokale diensteneconomie. Het is mijn ambitie om dit nog voor het zomerreces in het Vlaams Parlement voor te stellen.

In lijn met de beleidsnota en de geformuleerde beleidsaanbevelingen zullen de belangrijkste aanpassingen gebeuren op vlak van de doelgroepbepaling, de versterking van het doorstroomkarakter van de maatregel, de verankering van een kwaliteitsvolle dienstverlening, de uitwerking van de organisatievoorwaarden en het optimaliseren van de administratieve procedures.

Naar een verdere structurele verankering van de klaverbladfinanciering

Toerisme

De projecten werden geëvalueerd door het beleidsdomein Toerisme. De gesprekken met de minister bevoegd voor Toerisme over de structurele verankering worden dit najaar afgerond.

Logistieke hulp en aanvullende thuiszorg

In navolging van de evaluatie van het klaverblad wordt het klaverblad verder verfijnd samen met de minister bevoegd voor Welzijn.

Kinderopvang

Voor de klaverbladen Kinderopvang worden afspraken gemaakt om de wijzigingen van beide regelgevingen op elkaar af te stemmen. Bovendien wordt onderzocht in hoeverre de samenwerking tussen Sociale Economie en Welzijn kan worden versterkt door de uitbouw van een nieuwe samenwerking rond preventieve gezinsondersteuning. Daarnaast wordt meegewerkt aan competentieversterkende trajecten binnen de kinderopvang. In het voorjaar van 2012 zal samen met het beleidsdomein Welzijn een inhoudelijke evaluatie van de lokale diensten kinderopvang worden gemaakt.

Buurtsportbegeleiders in de lokale diensteneconomie

De lokale diensten 'buurtsportbegeleiders', opgestart in kader van de proeftuin sport van het participatiedecreet en het decreet lokale diensteneconomie, worden gecontinueerd. Op basis van de evaluatie zullen de projecten, waar nodig, worden bijgestuurd. De eventuele bijsturingen worden momenteel bekeken door mijn collega bevoegd voor sport en zullen na overleg concreet worden gemaakt.

Energie

In het licht van de aanpassingen aan het BVR Openbare dienstverplichtingen REG loopt een evaluatie van het klaverblad energiesnoeiers. Op korte termijn wordt gezocht naar nieuwe pistes, die zich bevinden op het snijvlak hernieuwbare energie, energiearmoede en energiebesparing.

Huisbewaarder in de sociale huisvesting

In 2011 wordt er samen met het beleidsdomein Wonen een inhoudelijke evaluatie van de lokale diensten huisbewaarder in de sociale huisvesting gemaakt om dit klaverblad te verfijnen en versterken.

Groenjobs en MINA-werkers

Voor de vereenvoudiging van het systeem van de Groenjobs en MINA-werkers werd een studieopdracht afgerond. Op basis hiervan wordt nagegaan welke diensten met een ecologische meerwaarde de sociale economie marktconform aanbiedt of kan aanbieden in afstemming met de Vlaamse beleidsprioriteiten. Tegelijk worden alternatieve pistes onderzocht, in overleg met het beleidsdomein leefmilieu en natuur, waarbij ondersteuning voor sociale tewerkstelling geïntegreerd wordt in de subsidiëring voor beheerswerken in de groene sector.

Groei-pad

Zie 4.2.2

4.2.4. Budget

De kredieten voor de maatregel lokale diensteneconomie zijn te vinden op het begrotingsartikel JC0/1JE-F-2B/WT. In 2012 is voor de maatregel lokale diensteneconomie in totaal een budget van 20.444.000 euro voorzien.

ARBEIDSZORG

Arbeidszorg wil arbeidsmatige activiteiten aanbieden aan personen die nood hebben aan of de behoefte voelen om te werken, maar die (nog) niet (meer) in staat zijn om in het reguliere of beschermde arbeidscircuit te functioneren. In arbeidszorg staat werk centraal, maar de zorg voor de persoon is ook zichtbaar aanwezig. In het ideale geval is arbeidszorg een opstap naar betaalde arbeid. Arbeidszorg komt voor in diverse domeinen: geestelijke gezondheidszorg, de gehandicaptensector, het algemeen welzijnswerk en de sociale werkplaatsen. Structureel is arbeidszorg enkel verankerd in de regelgeving sociale werkplaatsen en in de dagcentra voor personen met een handicap in het kader van begeleid werk.

4.2.5. Bereik

De experimenten kregen voor 2011 een erkenning voor een totaal van 278.460 uren arbeidszorg (op jaarbasis), wat neerkomt op (179,5) 178,5 VTE arbeidszorgmedewerkers.

De sociale werkplaatsen kregen naast de bestaande toekenning voor 303,40 VTE arbeidzorgmedewerkers een uitbreiding voor 87,26 VTE arbeidszorgmedewerkers tot 31 december 2011.

4.2.6. Realisaties

De Vlaamse Regering heeft het engagement genomen om tot een gezamenlijk kader voor arbeidszorg te komen. Om tot dit geïntegreerde werk-welzijn-kader (W²-kader) te komen, heb ik samen met mijn collega's van Werk en Welzijn een conceptnota opgesteld om vorm te geven aan geïntegreerde werk – welzijntrajecten voor personen die niet, niet meer of nog niet kunnen participeren op de arbeidsmarkt. Ons uitgangspunt is dat mensen ondanks hun handicap, hun beperkingen en hun problemen ook competenties hebben en kunnen groeien in hun functioneren. Een optimale participatie van elke burger in de maatschappij, indien mogelijk op de arbeidsmarkt, is dan ook het doel. We zullen een Nederlands instrument, de participatieladder, hertalen naar de Vlaamse context. Dat instrument zal de communicatie tussen de betrokken organisaties bevorderen en beleidsinformatie over de doelgroep in kaart brengen, zodat de dienstverlening hier op afgestemd kan worden. De Vlaamse Regering heeft op 1 juli 2011 de principes van de conceptnota goedgekeurd.

De experimenten arbeidszorg in uitvoering van het voormalige Meerbanenplan werden verlengd van 1 januari 2011 tot en met 31 december 2011. Dit gebeurde in functie van een optimale benutting van het beschikbare budget en met het oog op een nieuw geïntegreerd beleidskader. In totaal gaat het over 30 experimenten. Er werd een erkenning toegekend voor een totaal van 278.460 uren arbeidszorg (op jaarbasis), wat neerkomt op 178,5 VTE arbeidszorgmedewerkers. De sociale werkplaatsen kregen een uitbreiding voor 87,26 VTE arbeidszorgmedewerkers tot 31 december 2011.

4.2.7. Beleidsopties

In het najaar start het overleg met de stakeholders binnen beide beleidsdomeinen om de principes van de conceptnota te vertalen naar een éénduidig regelgevend kader. M.b.t. de afstemming van dit nieuwe kader in Brussel zal overleg georganiseerd worden. In samenwerking met de collega's van Werk en Welzijn engageren we ons om vanaf 2013 een structureel aanbod op maat van werkzoekenden die ver van de arbeidsmarkt staan te voorzien.

Ook de werkzaamheden van het Platform Zorgbegeleiding en het Open Kennisnetwerk Werk en Kwetsbare Groepen, dat in het najaar 2011 opstart, zullen hiertoe bijdragen. Ondertussen worden de experimenten verder gezet.

4.2.8. Budget

Het krediet voor arbeidszorg is voorzien op het begrotingsartikel JC0/1JE-F-2D/WT. Voor deze maatregel is in totaal een krediet van 2.715.000 euro beschikbaar.

4.3. SD 3: Nieuwe duurzame jobs creëren door doorstroom te realiseren

‘Duurzame’ jobs voor kansengroepen is het oogmerk van de sociale economie. Al mag dat niet verengd worden tot bijkomende jobs in de sociale economie. Ook de doorstroom naar een job in de reguliere sector is belangrijk. Elke werknemer die doorstroomt, maakt immers een plaats vrij in de sociale economie voor werkzoekenden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

Doorstroom vanuit sociale economie is de overstap naar een arbeidssituatie met minder intensieve ondersteuning. Dat kan zowel binnen de sociale economie zijn als naar een reguliere arbeidsplaats zonder of met tijdelijke ondersteuning. Doorstroom is niet voor iedereen vanzelfsprekend. Sommige mensen zullen nooit doorstromen of kunnen dat enkel mits ondersteuning. Persoonlijke ontwikkelingsplannen zijn een prima instrument om doelgroepwerknemers in de sociale economie een mooi loopbaanperspectief te bieden, op eigen ritme en rekening houdend met hun competenties. Toont een screening van de competenties aan dat doorstroom of opstap mogelijk is, dan zal bekeken worden hoe dat het best gerealiseerd kan worden. Of de stap naar de reguliere economie een succes wordt, hangt voor een groot stuk af van de begeleiding en ondersteuning bij de nieuwe werkgever. Die laatst staat er niet alleen voor. De werknemer krijgt een rugzak mee. Als blijkt dat een duurzame doorstroming niet haalbaar blijkt, dan moet een terugkeer naar de sociale economie mogelijk blijven.

4.3.1. Realisaties

Werkvloerbegeleiding op de reguliere werkvloer is een essentiële schakel in een duurzaam doorstroomproces. Vandaag zijn er al een aantal projecten en experimenten met werkvloerbegeleiding. De ESF-projecten met betrekking tot de werkvloermethodiek supported employment bij maatwerkbedrijven en lokale diensteneconomie werden gecontinueerd tot 30 juni 2011.

In uitvoering van het Werkgelegenheid- en Investeringsplan werd een ESF-oproep ‘werkvloerbegeleiding’ gelanceerd met de focus op fase II van de werkvloerbegeleiding, met name de begeleiding en ondersteuning van de (potentiële) doelgroepwerknemer in een reguliere onderneming. Het ingediende projectvoorstel werd niet weerhouden.

Een nieuwe ESF-oproep met als titel ‘uitstroom uit de sociale economie’ werd in juli 2011 gelanceerd. Deze oproep is erop gericht om doelgroepwerknemers uit de lokale diensteneconomie, de sociale en beschutte werkplaatsen te begeleiden naar een job waarbij ze als reguliere werknemer of zelfstandige aan het werk kunnen. De focus ligt op de samenwerking tussen sociale economieorganisaties en organisaties uit het reguliere circuit.

Binnen de ESF-oproep ‘Persoonlijke OntwikkelingPlan (POP) in de sociale economie’ worden experimenten opgezet voor de ontwikkeling van een POP. 9 projecten werden goedgekeurd die binnen de sociale economie een POP-model zullen ontwikkelen.

Naast de ESF-oproep ‘uitstroom uit de sociale economie’ blijft doorstroom een specifiek criterium in het kader van het groeppad voor de sociale werkplaatsen en lokale diensteneconomie.

4.3.2. Beleidopties

In het principekader voor de uitvoering van de TW-matrix werden een aantal principes voor de **doorstroom** meegenomen. Een belangrijke pijler in het doorstroomkader is de **begeleiding op de werkvloer**. Daarbij dient ook aandacht te gaan naar taalarmoede bij allochtonen en laaggeletterden als belangrijk struikelblok.

De invulling van deze ondersteuningsmodule zal worden meegenomen in de uitwerking van de regelgevingen maatwerk bij collectieve inschakeling en lokale diensteneconomie. Dit zal gebeuren in afstemming met de minister van Werk die bevoegd is voor de individuele inschakeling vanaf het moment dat de terugkeergarantie afgelopen is.

Het ESF-programma blijft voor het beleidsdomein sociale economie een belangrijke hefboom.

Op basis van de experimenten in de ESF-oproep ‘POP in de sociale economie’, die via een externe onderzoeksinstantie en een speciale ESF-themawerking worden begeleid, wordt onderzocht hoe via een veralgemeende oproep POP’s kunnen worden geïmplementeerd in ondernemingen in de sociale economie. Een specifieke ESF-oproep terzake wordt voorbereid.

Ook de uitvoering en opvolging van de ESF-oproep m.b.t. doorstroom wordt nauw opgevolgd. De ervaringen uit deze pilootprojecten zullen als input gebruikt worden bij de opmaak van het regelgevend kader. Het ESF-experiment wordt opgevolgd in een specifieke thematische werking.

4.3.3. Budget

Voor de nieuwe oproep ‘Uitstroom in de sociale economie’ worden 3,6 mio ESF-middelen en 4,4 mio euro uit Vlaamse Cofinanciering op JBO/IJD-G-5/WT uitgetrokken.

Voor het experiment POP in de sociale economie werd 353.507,66 euro ESF en 432.064,9 euro VCF toegewezen aan 9 projecten.

4.4. SD 4: De weg naar een socialere economie faciliteren

4.4.1. Uitbouw van een gericht en complementair ondersteuningsaanbod

Duurzame tewerkstelling in de sociale economie realiseer je niet alleen door loon- en omkaderingspremies toe te kennen of een rugzak mee te geven met de werknemer. Ook van ondernemingen wordt engagement en expertise verwacht op vlak van onder andere methodiek, management, doelgroepenbeleid. Naast de Vlaams erkende organisaties in de sociale economie is er een brede groep van organisaties en ondernemingen die vraagt om ondersteuning bij het verwezenlijken van de principes van de sociale economie en (ruimer) MVO in hun bedrijfsvoering. Voorbeelden hiervan zijn de coöperaties, die volgens de principes van de sociale economie ondernemen, en het groeiend aantal kmo’s uit de klassieke profit-, social profit- en non-profitsectoren die hun ondernemen willen verduurzamen door, naast de zuiver economische resultaten, ook sociale en ecologische resultaten voorop te stellen. De voorbije jaren werd een breed instrumentarium ter ondersteuning van de sociale economie uitgebouwd.

De organische groei van dit ondersteuningsaanbod heeft jaren lang ingespeeld op opportuniteiten in de sector, maar creëerde ook versnippering van kennis en dienstverlening. Ook werden een aantal gemeenschappelijke behoeften onvoldoende erkend, zoals bijvoorbeeld de nood aan innovatieversterking. Een evaluatie van de bestaande ondersteuningsmaatregelen toont aan dat:

- efficiëntie en effectiviteit van de maatregelen niet altijd even optimaal zijn;
- de afstemming tussen de maatregelen onderling en met vergelijkbare maatregelen vanuit Economie vaak zoek is;
- een aantal maatregelen niet conform aan de Europese staatssteunregels zijn.

In lijn met de vereenvoudiging van de werkvormen binnen de sociale economie tot twee pijlers, maatwerk bij collectieve inschakeling en lokale diensten, en conform het Vlaamse Regeerakkoord is het dan ook logisch om het huidige ondersteuningsaanbod te hervormen op basis van de noden van sociale ondernemers en met het oog op de ondersteuning van innovatie in de sociale economie.

Realisaties

In juli keurde de Vlaamse Regering het ontwerp van decreet voor de ondersteuning van het ondernemerschap op het vlak van de sociale economie en de stimulering van het maatschappelijk verantwoord ondernemen principieel goed. Na het advies van de SERV en de Raad Van State zal dit decreet na definitieve goedkeuring door de Vlaamse Regering bij het Vlaams Parlement worden ingediend. Hiermee is het kader voor een vernieuwde en effectieve ondersteuning van de sociale economie een feit.

Dit kader heeft de ambitie de ondernemingen in de sociale economie op een adequate en toekomstgerichte manier te ondersteunen en daarnaast het maatschappelijk verantwoord ondernemerschap verder te ondersteunen.

Het **Sociaal Investeringsfonds** (SIFO) kende een trage start in 2009 als gevolg van de financieel-economische crisis. Daarnaast werden de erkenningsovereenkomsten met Netwerk Rentevrij, Hefboom en Trividend pas in het laatste kwartaal ondertekend. De eerste jaarhelft van 2010 toonde een heropleving van de trekkingsaanvragen. De opvolging van het SIFO vindt plaats binnen het Strategisch Comité met daarin vertegenwoordigers van PMV, het Departement WSE, het kabinet Sociale Economie, een financieel expert en een vertegenwoordiger van VOSEC.

Tot en met 31 augustus 2011 keerde het SIFO 3.923.682 euro aan trekkingsrechten uit voor de cofinanciering van 77 specifieke dossiers. De bedragen voor de cofinanciering variëren tussen 7.000 euro en 300.000 euro en bevatten doorgaans 67% van het totale kredietbedrag. De duurtijd van het krediet loopt van 3 tot 120 maanden. Bijna de helft van de middelen werd geïnvesteerd in sociale werkplaatsen; 24% van de investeringen gaan naar organisaties die onder de VOSEC-definitie vallen en 14% gaat naar invoegbedrijven. De cofinanciering werd hoofdzakelijk gebruikt voor investeringskredieten (64%), gevolgd door bedrijfskredieten (23%) en overbruggingskrediet (13%).

Het **VIPA** verleent financiële steun voor infrastructuurwerken. De procedure is echter niet aangepast aan de huidige economische omgeving waar werkplaatsen snel moeten kunnen inspelen op nieuwe kansen.

Het nieuwe investeringsbesluit mikt voornamelijk op een verkorting van de proceduretijd, een aanpassing in functie van de gewijzigde administratieve bevoegdheden n.a.v. de bestuurlijke hervorming van de Vlaamse administratie van 2006 en een meer doelmatige aanwending van de voorziene middelen. In september werd het BVR Investeringsubsidies voor de beschutte werkplaatsen definitief goedgekeurd door de VR.

De financiering van de huidige ondersteuningsstructuren is ook in 2011 waar mogelijk al aangepast aan de herziening en werd bijgestuurd in het licht van meer resultaatgerichte inzet van de middelen. Het betreft de besluiten voor Vosec, de startcentra, Trividend, UAMS, doorlichtingsteam, KOMOSIE, en de koepel lokale diensteneconomie.

Beleidsopties

Ontwerpdecreet voor de ondersteuning van de sociale economie

Het voorliggend ontwerp van decreet wil een antwoord bieden op de verscheidenheid aan ondersteuningsbehoeften, waarbij zowel naar individuele als collectieve dienstverlening aandacht gaat. Doel is om zowel vanuit de vraag- als vanuit de aanbodzijde efficiëntiewinsten te boeken en de kennis en toepassingen op het vlak van de sociale economie te vermenigvuldigen. Aandacht gaat hierbij naar de diverse stadia van het ondernemen: ondersteunen van startende ondernemingen en kwaliteitsvolle en duurzame groei van de ondernemingen versterken.

Dit ontwerp van decreet wil een solide basis geven aan de toekomstige ondersteuning van het ondernemerschap binnen de sociale economie en de bevordering van het sociaal en maatschappelijk verantwoord ondernemerschap. Zowel toekomstige maatwerkbedrijven, initiatieven lokale diensteneconomie, coöperatieve en maatschappelijk verantwoorde ondernemers komen in aanmerking voor gerichte managementondersteuning.

Ook de ondersteuning van de regierol van gemeenten op vlak van lokale sociale economie is opgenomen in het ontwerpdecreet, conform de bepalingen van Doorbraak D.14 in het Witboek Interne Staatshervorming.

Het komende jaar wordt hard gewerkt aan concretisering en voorbereiding voor de eigenlijke uitvoering van de vernieuwde ondersteuning wordt gewerkt. Tegen midden 2012 zullen alle huidige instrumenten vervallen en moet het nieuw kader klaar staan.

Het nieuwe kader omvat:

- een nieuwe plaats voor het overleg in de sector;
- één nieuw orgaan voor ondersteuning van collectieve noden in de sociale economie;
- een versterkt kader voor individuele managementondersteuning, financiële ondersteuning op maat en innovatiesteun;
- kapstokken voor het bevorderen van de sociale economie en het maatschappelijk verantwoord ondernemen;
- de ondersteuning van de regierol van gemeenten inzake de lokale sociale economie;
- wetenschappelijk onderbouwde managementopleidingen en onderzoek inzake de sociale economie en het maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Tot slot komt er een **passend flankerend beleid** vanuit de overheid. Met het beleidsdomein EWI en de agentschappen binnen WSE wordt bekeken hoe de toekomstige ondersteuningsmaatregelen optimaal op elkaar afgestemd kunnen worden, waar samenwerking mogelijk is en hoe deze best wordt verankerd. Zo verduidelijkt de nieuwe ondersteuningsstructuur niet alleen wat de overheid zelf wil doen en wat niet, maar ook hoe de diverse ondersteuningsmogelijkheden voor de ondernemingen in de sociale economie zich tot elkaar verhouden. In dit kader wordt vanaf 2012 de integratie van de taken van het doorlichtingteam binnen het VSAWSE opgenomen.

Budget

Aansluitend op het nieuwe decreet ‘ondersteuning van het ondernemerschap op vlak van de sociale economie en de stimulering van het maatschappelijk verantwoord ondernemen’ worden vanaf de begrotingsopmaak 2012 de middelen die bestemd zijn voor de ondersteuningsstructuren en ondersteuningsinitiatieven grotendeels afgezonderd van de specifiek maatregelgebonden kredieten en voorzien op de begrotingsartikelen JC0/1JE-F-2C/WT (7.935.000 euro) en JB0/1JE-F-2A/WT (454.000 euro).

De kredieten voor de activiteitencoöperaties en Trividend alsook de uitdovende basis-financiering voor de startcentra blijven voorlopig nog voorzien op het begrotingsartikel JC0/1JE-F-2A/WT. Het betreft in totaal 1.008.000 euro.

De kredieten voor de investeringsbijdragen beschutte en sociale werkplaatsen vormen een onderdeel van het begrotingsartikel JC0/1JE-F-2A/WT. Het betreft in totaal 1.825.000 euro voor 2012.

4.4.2. Een nieuw elan voor het imago van de sociale economie

Het voorziene groeipad uit het Vlaamse Regeerakkoord is een prima aanzet, maar volstaat niet om de werkzaamheidsgraad van kansengroepen op te krikken. Om iedereen, ongeacht scholing, afkomst, fysieke of psychische beperkingen een kans op een duurzame job te geven, is bereidwilligheid van alle betrokkenen nodig. Niet enkel de voor de hand liggende en rechtstreeks betrokken partners, ook ‘de klanten’ dragen bij tot een positieve beeldvorming van sociale economie.

Sociale economie is meer dan werk aanbieden op maat en in functie van de mogelijkheden van mensen die moeilijk voet aan de grond krijgen op de arbeidsmarkt. Het zijn ondernemingen die met hun expertise over inschakelingmethodieken en maatschappelijk verantwoord ondernemerschap erin slagen het beste uit hun werknemers te halen en kwalitatieve producten en diensten te leveren aan hun klanten. Werk op maat, betrokkenheid van de werknemers, kwalitatieve producten en diensten, pioniersrol in innovatie van maatschappelijk relevante niches, een duurzame en sociale aanpak én een rendement dat ook ecologische en maatschappelijke winst beoogt. Sociale economie biedt toekomst en is een hefboom voor een andere en socialere economie. Middels een goede communicatiestrategie, die afgestemd is op mogelijke initiatieven van de sector zelf, zal dit beeld en die meerwaarde van sociale economie versterkt worden.

Realisaties

In het kader van haar actieplan 2010 kreeg VOSEC de opdracht om met de sector een communicatiestappenplan 2010 - 2014 op te maken. De resultaten van deze oefening worden deels in het actieplan 2011 gerealiseerd en worden verder ingebed in de collectieve ondersteuning binnen het toekomstig ondersteuningskader.

4.4.3. Ruimte maken voor nieuwe ideeën in de sociale economie

Innovatie versterkt de ambities van de sociale economie. Het is dan ook belangrijk om ruimte te bieden voor innovatie binnen het beleid en de ondersteuningsstructuren.

Succesvolle innovatie gebeurt zelden toevallig, maar is meestal het resultaat van een proces waarin kennis, technologie en creatieve ideeën stapsgewijs worden omgezet in nieuwe producten of diensten. Optimale toegang tot en gebruik van het bestaande innovatie-instrumentarium is dan ook een must. Het is niet alleen een kans om innovatie in de sociale economie te versnellen, het maakt ook mooie win-win situaties tussen het beleid sociale economie en het innovatiebeleid mogelijk.

Net door de kruisbestuivingen met andere actoren kan innovatie in producten, diensten en processen echte veranderingen teweeg brengen.

Realisaties***Innovatiestrategie***

In afstemming met de regiegroep sociale innovatie binnen het beleidsdomein innovatie werd een reflectiegroep innovatie en sociaal ondernemerschap opgericht. De reflectiegroep is drie keer samengekomen en zal mij in het najaar 2011 een advies geven over een innovatiestrategie voor de SE met oriëntatie 2020. Onder meer de noodzakelijke inspanningen in maatregelen en de identificatie van innovatiemogelijkheden en -prioriteiten naar sociaal ondernemen komen aan bod in deze innovatiestrategie.

Innovatie in de sociale economie moet ambitieus zijn, positieve effecten op mens en milieu nastreven en opschaalbaar zijn om de hele samenleving ten goede te komen. Die gevolgen moeten meetbaar en zichtbaar zijn. Daarnaast verdient ook innovatieve arbeidsorganisatie een stevige verankering in de innovatiestrategie sociaal ondernemen. Een laatste element van de strategie is de optimale toegang tot en gebruik van het bestaande innovatie-instrumentarium voor de sociale ondernemers van vandaag en morgen.

Ondersteuning van innovatieve projecten

Er werd 4 miljoen voorzien voor innovatie binnen de sociale economie in 2010 via een projectoproep voor product-, dienst en procesinnovatie. 75 projecten werden ingediend, 34 daarvan werden goedgekeurd en zijn momenteel in uitvoering. Deze projecten werden in samenspraak met de sector bij elkaar gebracht voor intervisie tijdens een druk bijgewoonde innovatieclustermeeting.

Ook in 2011 is een oproep gelanceerd voor ongeveer 3 miljoen euro. Ditmaal dienden er 78 projecten een aanvraag in, goed voor een totaalbedrag van 7,6 miljoen euro. De beoordelingscommissie adviseerde 30 projecten positief voor een subsidiebedrag van bijna 3 miljoen euro. Ik wens deze projecten binnenkort voor te leggen aan de Vlaamse regering, zodat ze kunnen opstarten op 1 november 2011.

Beleidsopties

Alle elementen voor een structurele en duurzame aanpak van innovatie in de sociale economie liggen op tafel. In samenspraak met de minister bevoegd voor Innovatie wordt werk gemaakt van het beleid van de toekomst. Hierbij wordt niet alleen een nieuw kader voor steun aan innovaties op het terrein verder uitgebouwd, maar ook een goed afsprakenkader met het IWT opgesteld.

Via een EFRO-project 'Innovatiepunt' van VOSEC vzw wordt in 2011 en 2012 ingezet op het verbeteren van de innovatiecultuur binnen de sociale economie ondernemingen.

Budget

Op het begrotingsartikel JC0/1JE-F-2C is een krediet van 4.090.000 euro voorzien, waarvan 2.090.000€ ter ondersteuning van de ontwikkeling van innovatie binnen de sociale economie.

4.4.4. Inzetten op expertiseontwikkeling en -overdracht

Realisaties

Monitor/begeleider in de sociale economie

De inspanningen om het knelpuntberoep monitor/begeleider in de sociale economie op te waarderen, liepen verder in 2011. Zo nam de VDAB bijkomende initiatieven om de opleiding tot monitor/begeleider in de sociale economie voor de werkzoekenden te promoten en in afstemming met de sector te organiseren. In overleg met de werkgeversfederaties, VOSEC en VIVO werden initiatieven genomen om het knelpuntberoep te initiëren en te promoten in het secundair technisch en beroepsonderwijs.

Steunpunt WSE

Het steunpunt WSE vatte zijn onderzoekswerkzaamheden van het werkpakket 2010 aan. Volgende onderzoeksprojecten werden afgerond:

- 'Organisatie en ontwikkeling van de sociale economie' (UA): valorisatie organisatie en ontwikkeling
- 'Juridische aspecten van de sociale economie' (UA): internationale, rechtsvergelijkende studie over de juridische vormgeving van sociale economieondernemingen

Het onderzoek 'Effecten van de sociale economie op de tewerkstelling en loopbanen van doelgroepwerknemers' (HIVA), doorstroom in de sociale economie: profielschets instroom + bruto-effectiviteitsanalyse van een selectie aan werkvormen in de sociale inschakelingseconomie' liep vertraging op door problemen met de datakoppeling. Deze problemen zijn ondertussen verholpen. De resultaten van het onderzoek worden in december verwacht.

VIONA

In het kader van VIONA werd in overleg met de minister bevoegd voor Werk een onderzoeksopdracht over 'de meerwaarde van het coöperatief ondernemingsmodel voor huidige en toekomstige maatschappelijke behoeften' (HIVA / UAntwerpen) goedgekeurd.

Dit onderzoek liep van 15 september 2010 tot 31 mei 2011 en werd opgevolgd door de leden van de werkgroep Sociale Economie (steunpunt WSE) en een aantal experts uit het werkveld. (zie SD 6)

Daarnaast werd een tweede onderzoek 'Duurzaam ondernemen zichtbaar en doenbaar maken in Vlaanderen' (UNU-CRIS, HOWest) goedgekeurd. Dit onderzoek spitst zich toe op de vertaling van ISO 26000 en GRI-richtlijnen naar de Vlaamse context en loopt van juni 2011 tot en met januari 2012. Voor de opvolging van dit onderzoek is een specifieke begeleidingsgroep opgesteld met experts uit diverse beleidsdomeinen en het terrein.

Beleidsopties

Monitor/begeleider in de sociale economie

De inspanningen om het knelpuntberoep monitor/begeleider in de sociale economie op te waarderen worden voortgezet i.s.m. VDAB.

Steunpunt WSE

Het laatste onderzoek uit de lijn Sociale Economie binnen het steunpunt WSE zal in december 2011 opgeleverd worden. Bij de opmaak van de nieuwe oproep voor steunpunten voor beleidsrelevant onderzoek werd niet meer gekozen voor een aparte lijn sociale economie, maar een meer geïntegreerde aanpak met de bevoegdheid Werk, met daarin specifieke aandacht voor Sociale Economie. Omwille van efficiëntie worden gezamenlijke activiteiten ontwikkeld op het snijvlak werk en sociale economie. Voor de specifieke acties sociale economie wordt binnen het steunpunt een aparte onderzoeksceel voorzien.

VIONA

Ook in 2012 zal worden bekeken hoe VIONA de beleidsontwikkeling wetenschappelijk kan ondersteunen.

4.5.SD 5: Kwaliteit voorop stellen**Realisaties**

De Vlaamse Regering hecht veel belang aan de inschakeling van kansengroepen en de uitbouw van een aanbod van maatschappelijke diensten. Hierbij is het logisch om kwaliteitsgaranties te vragen van de (werkvloer)ondersteuning en begeleiding, met aandacht voor de integratie van het maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Tijdens de voorbereiding van het decreet maatwerk bij collectieve inschakeling werkten de betrokken stakeholders (de beschutte en sociale werkplaatsen en het beleidsdomein WSE) het **kwaliteitsmodel ‘de kwaliteitswijzer’** uit. Dit management- en sturingsmodel, gebaseerd op het EFQM-model, is een voor de sector toegepaste kwaliteitszorgmethodiek met een eenduidige visie en zal als referentiekader geïmplementeerd worden in de sector. De eigenheid van het sociaal ondernemen met het oog op HR-beleid op maat van kansengroepen staat hierbij centraal. In de lopende hervormingen binnen de sociale economie zal dit kwaliteitsdenken verankerd worden.

Beleidsopties

Met de betrokken actoren werd met steun van het Europees Sociaal Fonds een implementatieplan ontwikkeld om de kwaliteitswijzer als referentiekader in te voeren in alle toekomstige maatwerkbedrijven. Dat komt tegemoet aan de vraag naar een introductie-, vorming- en ontwikkelingsprogramma voor zowel de sector als de instanties die de werkplaatsen hierin kunnen ondersteunen. De duurtijd van de implementatiefase is twee jaar.

Dit project voorziet in collectieve vormingsinitiatieven op sectoraal niveau, geïndividualiseerde ondersteuning bij de invoering van het kwaliteitsdenken in de eigen werking en kwaliteitsassessments uitgevoerd door VSAWSE en ESF.

De sociale economie van de toekomst heeft nood aan een concrete vertaling van de kwaliteit die ze levert op vlak van MVO. Dat is nodig om transparantie te verzekeren naar de overheid als investeerder, maar ook meer en meer relevant naar diverse klantengroepen en stakeholders toe.

Budget

Voor de ondersteuning van het kwaliteitsbeleid is 1.111.000 euro voorzien, waarvan 500.000 ESF en 611.000 Vlaams Cofinancieringsfonds JB0/IJD-G-5/WT.

4.6.SD 6: Maximale maatschappelijke meerwaarden realiseren

Een ambitieus beleid rond maatschappelijk verantwoord ondernemen en organiseren vereist een meerjarenplanning. Daarom startte deze legislatuur met de opmaak van een actieplan dat de strategische doelstelling uit de beleidsnota vorm en focus gaf.

Dit actieplan steunt op twee pijlers:

- ervaringsuitwisseling via partnerschappen, wat moet leiden tot een brede en gedragen aanpak binnen én buiten de overheid;
- een stimulerend beleid naar organisaties om vernieuwend in te spelen op MVO-trends van (over)morgen.

Van MVO een vaste waarde maken in Vlaanderen, is het uiteindelijk doel.

Daarom moeten MVO-acties de volgende toetsing doorstaan:

- er is geen onderscheid tussen organiseren en ondernemen. Ook in non- en social profit organisaties en de publieke sector staat men voor de uitdaging om duurzaamheid concreet in visie en dagelijkse praktijk waar te maken;
- er worden steeds duidelijke outputs vooropgesteld, zowel in bereik als in resultatende aanwezige kennis wordt maximaal benut zodat meer kan worden gerealiseerd met de beschikbare middelen;
- bij de keuze van acties staat het innovatiegehalte voorop;
- er wordt gekeken naar de vertaalslag naar de sociale economie.

Sociale innovatie is een relatief onbekend concept, dat echter meer en meer weerklank vindt. De term sociale innovatie wordt gebruikt voor vernieuwingen die expliciet een sociaal oogmerk hebben en vertrekken vanuit een maatschappelijke uitdaging. Via enkele voorbeeldprojecten willen we aan deze vorm van innoveren stimulansen geven.

Zo verdienen de principes van het coöperatief ondernemen een opwaardering. Coöperatief ondernemen is een vorm van ondernemerschap, waarbij mensen samen een oplossing vinden voor gemeenschappelijke noden en verwachtingen. Maatschappelijk oogmerk en participatie staan centraal. Deze ondernemers verdienen ook erkenning en ondersteuning.

4.6.1. Sociaal innoveren door sociaal inspireren

DE PRINCIPES VAN COÖPERATIEF ONDERNEMEN OPWAARDEREN.

Coöperatief ondernemen is een model met toekomst. Om dat profiel aan te scherpen, werd tijdens deze legislatuur samen met de partners op het terrein een strategisch actieplan opgemaakt. Binnen de beleidsfocus op coöperatief ondernemen wordt vooral ingezet op twee specifieke sporen:

- coöperatief ondernemen als participatief ondernemen, waarbij andersoortige relaties met werknemers, klanten, leveranciers en samenleving worden uitgebouwd;
- coöperatief ondernemen als succesvol alternatief om maatschappelijke uitdagingen aan te pakken.

Het is mijn ambitie om coöperatieve ondernemingen duidelijk te profileren als een toekomstgerichte wijze van ondernemen, onderbouwd met succesvolle projecten op het terrein en wetenschappelijk onderzoek. Hierbij gaat in de eerste plaats de aandacht naar zowel de startende ondernemer als de coöperatieve ondernemer of de ondernemer die zich wil inschakelen in het coöperatieve gedachtegoed. Een tweede belangrijke doelgroep zijn intermediaire organisaties die ondernemers groeperen, opleiden of ondersteunen.

Realisaties

Eind 2010 startte de uitvoering van het actieplan coöperatief ondernemen, waarin zes strategische doelstellingen zijn vervat.

Om de **coöperatieve ondernemingsvorm en –filosofie te promoten**, is een wervend communicatiekanaal nodig, naast een slimme bundeling van beschikbare informatie, instrumenten en goede praktijken. Daarom werd een portaal www.cooperatiefvlaanderen.be ontwikkeld, die sinds oktober online is.

De uitbouw van het coöperatief ondernemerschap start met de ondersteuning van beginnende ondernemers. Via **infosessies, collectieve opleiding en individuele begeleiding** worden coöperatieve ondernemers met plannen aangesproken en ondersteund. Op basis van individuele dossiers worden businessmodellen uitgebouwd die ook nuttig zijn voor andere ondernemers. Daarnaast zullen coöperatieve ondernemers actief aangemoedigd worden om lacunes in de ondersteuning te signaleren. Het toekomstig ondersteuningsinstrumentarium zal daarop inspelen. In totaal worden vier infosessies georganiseerd en minimaal 30 individuele dossiers behandeld.

In mei 2011 werd ook het VIONA-onderzoek '**De meerwaarde van het coöperatief model voor hedendaagse en toekomstige maatschappelijke uitdagingen**' succesvol afgerond. Op basis van theoretisch en empirisch onderzoek werd een overzicht gemaakt van zowel sociale als economische voordelen van coöperatieve modellen. Op microniveau werden ook de statuten doorgelicht zodat per pijler van de coöperatieve principes een overzicht kon worden gemaakt van de invulling die eraan wordt gegeven. Hierdoor kan een onderscheid gemaakt worden tussen de diverse manieren waarop de principes kunnen worden ingevuld.

Mede op basis van de business cases die in dit onderzoek zichtbaar werden, werd een oproep voor **pilootprojecten** gelanceerd. Zij werken naar een blauwdruk (een businessmodel) voor nieuwe of vernieuwende organisatie- en financieringsmodellen voor coöperatief ondernemen binnen één van de volgende maatschappelijke niches: duurzame productie en consumptie, productie en verdeling van hernieuwbare energie, wonen, combinaties van wonen en zorg, kinderopvang, armoede en cultuur. Het VSA ontving 67 projectvoorstellen waarvan 65 ontvankelijk werden verklaard. Op basis van de rangschikking van de beoordelingscommissie en het beschikbare budget (1,5 mio) worden 16 projecten voor één jaar gefinancierd vanaf oktober.

Het actieplan stelt ook de bevordering van **netwerking en ontmoeting** rond coöperatief ondernemen voorop. In juni 2011 bliezen meer dan 120 geïnteresseerden verzamelen voor het event 'De coöperatieve revolutie, samen toekomstgericht ondernemen!'. Hier werden de voorlopige resultaten van het actieplan coöperatief ondernemen voorgesteld. In een avonddebat werd aansluitend voor een breed publiek de coöperatieve principes belicht aan de hand van inspirerende praktijkverhalen.

Het sluitstuk van de strategie is de inbedding van de coöperaties in het Vlaamse beleid en specifiek binnen het **beleid** sociale economie. Naar aanleiding van zowel de studie als de lancering van de pilootprojecten werd overlegd met collega's binnen de Vlaamse overheid en werden experts van diverse beleidsdomeinen actief betrokken. Binnen het beleid sociale economie werden de coöperaties gevat in het nieuwe decreet voor de ondersteuning van het sociaal ondernemerschap. De opstart, doorstart en erkenning van de principes van het coöperatief ondernemen hebben zo hun plaats ingenomen in het toekomstig beleid.

Beleidsopties

2012 werd door de Verenigde Naties uitgeroepen tot het jaar van de coöperaties. In dit jaar wordt de de spot gezet op de manier waarop coöperatieven bijdragen aan de sociaal-economische groei, armoedebestrijding en de inschakeling van kansengroepen. De VN roept de overheden op om de rol van de coöperatieven te waarderen en benadrukt de nood aan goede beleidskaders en de ontwikkeling van (nieuwe) coöperaties. In lijn met deze focus zal het jaar van de coöperatie ook in Vlaanderen niet ongemerkt voorbijgaan. In overleg met diverse partners zal een breed forum worden georganiseerd in 2012. Hierbij wordt gemikt op een breed publiek van ondernemers uit de reguliere en sociale economie die op een andere manier toekomstgericht willen ondernemen.

Ik ga de uitdaging van de VN ook echt aan. De afgeronde pilootprojecten van 2011 moeten blauwdrukken opleveren die in heel Vlaanderen weerklink kunnen vinden. Het grote succes van de oproep in juni 2011 toont dat er nog veel ruimte is om innovatief te ondernemen. Om de vernieuwingsgolf extra kracht bij te zetten, zal in 2012 een oproep voor pilootprojecten in bepaalde niches worden gelanceerd.

Ook in onderzoek en ontwikkeling ligt nog een heel terrein open. Er zijn vele vragen, zoals: welke duurzame modellen maken multi-stakeholdercoöperaties werkbaar? Welke slimme rol dient het beleid hierin op te nemen. Deze vragen zullen worden vertaald in een Europees project dat verder bouwt op de resultaten van het VIONA-onderzoek. In 2012 komt er ook onderzoek dat door de cofinanciering van het ESF en VCF versneld kan worden doorgezet.

Binnen het ondersteuningsdecreet zal ook de promotie, ondersteuning, opleiding en erkenning van het coöperatief ondernemerschap worden meegenomen.

Budget

Voor de ondersteuning van het coöperatief ondernemen is op de begroting 2012 65 000 EUR op JB0/1JE-F-2/WT voorzien.

Op het begrotingsartikel JC0/1JE-F-2C is een krediet van 4.090.000 euro voorzien, waarvan 2.000.000€ ter bevordering van het coöperatief ondernemen in Vlaanderen.

ACTIVITEITENCOÖPERATIES

Realisaties

Met het oog op duurzame jobs voor kansengroepen en de realisatie van een socialere economie moedigen activiteitencoöperaties (AC) het ondernemerschap aan. Voor werkzoekenden en leefloners kan de activiteitencoöperatie nu al een belangrijke optie zijn om een succesvolle start te maken. Zij zorgen voor begeleiding en coaching van werkzoekenden en leefloners naar zelfstandig ondernemerschap en een zogenaamde ‘experimenteeruimte’ voor de eigenlijke opstart van een zaak.

Bereik

Uit de jaarverslagen van de activiteitencoöperaties blijkt dat in 2010 over de vijf activiteitencoöperaties heen 350 intakegesprekken werden gevoerd, 143 personen starten een collectief coachingstraject bestaande uit 11 weken workshops. Uiteindelijk kwamen 241 personen werkelijk in begeleiding, 41 hiervan starten een zelfstandig activiteit binnen de activiteitencoöperatie. Het bereik van kansengroepen blijft hierbij centraal staan.

Beleidsopties

In 2011 worden 225 trajecten voor leefloners en werkzoekenden vooropgesteld, waardoor de capaciteit van de activiteitencoöperaties wordt verhoogd. In het kader van de ESF-oproep POP zal in de sector ook gewerkt worden aan een meer doorgedreven persoonlijke en competentiegerichte aanpak van begeleiding.

De administratie leverde een nota rond de evaluatie van de verschillende trajecten voor werkzoekenden naar ondernemerschap (2009-2010) op en formuleerde beleidsaanbevelingen om ondernemerschap als een volwaardige oriëntatie voor werkzoekenden een plaats te geven en de diverse trajecten te optimaliseren. De afstemming met het beleid economie rond starters wordt ingebed in het actieplan ondernemerschap van de minister van Economie.

Budget

Voor 2012 is 808.000 euro op JC0/1JE-F-2C/WT voorzien ter financiering van de activiteitencoöperaties in Vlaanderen. (zie ook 4.4.1)

EEN NIEUW BILAN VOOR GEMEENSCHAPSMUNTEN

Momenteel zijn er in diverse landen (op nationaal of stedelijk niveau) projecten rond complementaire munten. Zij vertrekken van een stimuleringsbeleid waar niet met de ‘gewone munt’ betaald wordt én dat een relevante aanvulling is op inspanningen binnen het maatschappelijke middenveld.

De introductie van complementaire munten helpt om de huidige economische crisis en sociale en ecologische uitdagingen innovatief te vertalen naar kansen. Deze strategie zal het gemakkelijker maken voor burgers, organisaties, middenveld, lokale en Vlaamse overheden, en bedrijven, om initiatieven te nemen die sociaal en ecologische gedrag bevorderen en belonen. Bijkomend is dit een kans om initiatieven met een marginale kost, die momenteel niet worden genomen via bijvoorbeeld subsidiesystemen, op een betaalbare wijze in te richten én om diverse beleidsdoelstellingen met elkaar te verbinden (bijvoorbeeld de toegankelijkheid tot publieke dienstverlening en duurzaam gedrag belonen).

Realisaties

In april 2011 liepen twee projecten i.v.m. **gemeenschapsmunten** af, 'Ondersteuning van Letsgroepen in Vlaanderen in een perspectief van duurzaamheid en maatschappelijke meerwaarden' en 'Gemeenschapsmunten: proefprojecten Gent'. Beide projecten werden opgevolgd en hun output (kennisopbouw, beleidscommunicatie, steunpuntfunctie, netwerkvorming en het proefproject met 2 munten) werd positief geëvalueerd.

De proefprojecten rond 'leermunt' en 'Torekes' worden door lokale partners verder gezet.

Beleidsopties

In september 2011 gaat het **innovatieplatform 'Sociale Innovatie door een breed toepasbaar complementair muntsysteem in Vlaanderen'** van start. Dit innovatieplatform past in het actieplan Innovatief aanbesteden van de Vlaamse overheid en wordt ondersteund door het IWT.

De doelstellingen van dit project zijn:

- bestaande toepassingen in kaart brengen;
- het potentieel aan toepassingsgebieden (zowel behoeften als onderbenutte bronnen) bepalen;
- een overzicht maken van de modaliteiten waaraan de toepassingsgebieden moeten worden getoetst worden;
- analyseren van de bestaande ICT toepassingen en de opzet van een ICT applicatie die een maximaal aantal toepassingen kan verbinden d.m.v. een complementaire munt, bij voorkeur op een elektronische drager.

Binnen het innovatieplatform worden alle maatschappelijke betrokkenen (bedrijven, middenveld, dienstverleners, steden en gemeenten,...) uitgenodigd om mee vorm te geven aan een Vlaamse complementair muntsysteem.

Budget

Er werd een financiering vanuit IWT voor 35.000 euro voorzien voor de periode 2011-2012.

4.6.2. Pionieren in maatschappelijk verantwoord ondernemerschap

BIJDRAGEN AAN DE VERDUURZAMING VAN ONZE SAMENLEVING DOOR SOCIALE DUURZAAMHEID EN MVO-CRITERIA BETER TE INTEGREREN IN VLAAMS BELEID.

Realisaties

Binnen de nieuwe Vlaams Strategie Duurzame Ontwikkeling maakt MVO deel uit van de horizontale actie Duurzame Productie en Consumptie. Aandacht voor sociale duurzaamheid wordt tegen 2014 gerealiseerd binnen beleidsinitiatieven van de Vlaamse overheid. Concepten zoals strategische partnerschappen met stakeholders, binnen en buiten de overheid (vb. rond www.mvovlaanderen.be) en acties zoals de uitwisseling van MVO-steunmaatregelen met andere beleidsdomeinen zitten vervat in de nieuwe strategie. De langetermijnvisie duurzame ontwikkeling (2050 en verder) garandeert dat alle transitie aandacht hebben voor sociale rechtvaardigheid en inclusie. Solidariteit, herverdeling van welvaart en sociale aspecten van werkgelegenheid worden gewaarborgd.

De sociale duurzaamheid wordt ook bewaakt bij de opvolging en de bijdragen aan relevante Vlaamse, federale en internationale ontwikkelingen (bijvoorbeeld binnen het kader van de VN-conferentie Rio+20 die zal doorgaan in 2012).

Beleidsopties

Ondernemers en organisaties krijgen steeds meer de vraag om duurzaam en transparant te werken, zowel vanuit de samenleving (consumenten en NGO's) als van werknemers, als van beleidsmakers die duurzaamheidscriteria integreren in beleidsmaatregelen en van ondernemingen die bepaalde duurzaamheidseisen opleggen.

Ook de Vlaamse overheid zet meer en meer in op verduurzaming van de economie in haar beleidsplanning. Het is in dat kader van belang duidelijkheid te scheppen in de wijze waarop deze duurzaamheid zich vertaalt op microniveau ondermeer in het kader van steunmaatregelen, subsidies. Bovendien is het wenselijk dat bij een eventuele integrale duurzaamheidsbenadering op middellange termijn gelijke interpretaties en erkenningen worden gehanteerd.

De afgelopen jaren is op internationaal niveau hard gewerkt om tot een bruikbaar instrument te komen om duurzaamheid concreet te maken voor alle vormen van ondernemingen en organisaties. De ISO 26000 norm, die tot stand kwam via een wereldwijde consultatie van 6 groepen stakeholders (industrie, vakbonden, overheid, ngo's, consumenten en een restcategorie met o.a. onderzoekers en dienstverleners), biedt een kader voor de vertaling van internationale afspraken naar implementatie van MVO in de bedrijfsvoering van organisaties.

Global Reporting Initiative (GRI) is een internationale organisatie die richtlijnen voor duurzaamheidsverslaggeving opstelt. Een onderneming of organisatie kan hierdoor transparant communiceren over haar ecologische, sociale en economische prestatie. GRI voorziet ook in een aantal handvaten voor specifieke doelgroepen en in verificatie op diverse performantieniveaus.

Vlaanderen staat voor de uitdaging een gemeenschappelijke basis te bepalen die duurzaam of verantwoord ondernemen ijkt. Deze basis vertrekt best van internationaal erkende modellen, ook al in het kader van de ambities op vlak van internationalisering van KMO's en de ambities op vlak van duurzame en groene economie. Die basis kan vertaald worden in een instrument voor ondernemingen/organisaties enerzijds en binnen duurzaamheidscriteria van overheden anderzijds.

In de zomer van 2011 werd vanuit die optiek het VIONA-onderzoek 'Duurzaam ondernemen zichtbaar en doenbaar maken in Vlaanderen' opgestart. Dit onderzoek gaat na hoe **de ISO 26000 norm en de GRI richtlijnen in Vlaanderen vertaald kunnen worden.**

Het onderzoek wordt afgerond begin 2012. Op basis van de resultaten zal de uitrol van de instrumenten in Vlaanderen echt op gang getrokken worden. Het is tijd om duidelijke keuzes te maken over hoe het Vlaamse beleid maatschappelijk verantwoord organiseren en ondernemen zal erkennen en ondersteunen. In samenspraak met partners op het terrein en met de betrokken beleidsdomeinen binnen de Vlaamse regering zullen diverse actielijnen worden uitgebouwd en opgestart. Zowel individuele bedrijven als sectoren zijn daarbij belangrijke doelgroepen.

ALLIANTIES AANGAAN OM MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD ONDERNEMERSCHAP TE STIMULEREN

Vlaanderen heeft in het Pact 2020 de ambitie uitgesproken om tegen 2020 MVO algemeen te verspreiden door meer organisaties en ondernemingen maatschappelijke verantwoordelijkheid te laten opnemen. WSE neemt hierin een trekkende rol op. Door meer duurzame organisatievormen, producten en diensten te bevorderen wil de Vlaamse regering ook het creatieve, innovatieve en ondernemende karakter van onze maatschappij verhogen. Vlaanderen in Actie versterkt zo de strategische rol die bedrijven kunnen spelen in de bevordering van duurzame ontwikkeling.

Realisaties

Het digitaal kenniscentrum (DKC) MVO Vlaanderen (www.mvovlaanderen.be) bevat sinds 2005 een ruim aanbod instrumenten en informatie om bedrijven en organisaties te helpen om MVO in de praktijk om te zetten. Om de grote hoeveelheid informatie van het DKC tot leven te brengen en als opstap naar het ruimere partnerschap rond het DKC, werd in 2010 gestart met de MVO-sessies. In samenwerking en afstemming met stakeholders werden tot einde 2010 twee bedrijvencontactdagen, drie seminars en drie lerende netwerken georganiseerd. Het aanbod richt zich zowel tot MVO-starters als gevorderden. Deelnemers komen zowel uit de profit, non profit als social profit sector. De gesprekken rond het toekomstscenario voor MVO-Vlaanderen werden gevoerd zowel met de interne als externe stakeholders.

Op 1 maart 2011 werd ook het eerste **MVO-forum** georganiseerd. Doel van dit forum is de voorziene jaaracties binnen MVO Vlaanderen vorm te geven, bottom-up initiatieven te integreren, maximale afstemming met bestaande initiatieven te realiseren en netwerking tussen een brede groep stakeholders te stimuleren en te ondersteunen.

Bereik

Na de explosieve groei (191 naar 264 dagelijkse bezoekers) stagneerde het afgelopen werkingsjaar (1 september 2010 tot 31 augustus 2011) het aantal bezoekers aan het DKC van 264 naar 244 per dag. Dit is mogelijk te wijten aan het feit dat de bekendmakingcampagne over de offline sessies rond MVO voornamelijk tijdens het vorige werkingsjaar liep. Elke bezoeker brengt wel meer tijd door op de website en vraagt meer pagina's op.

Het blijvend succes van de website komt ook tot uiting in de stijging van het aantal ingeschrevenen op de nieuwsbrief: van 642 abonnees in september 2009 naar 1.056 in augustus 2010, tot 1395 in augustus 2011.

Ook de MVO-sessies toonden de groeiende interesse voor MVO aan. Met meer dan bijna 340 deelnemers over alle MVO-sessies werd een veel beter resultaat gehaald dan de 200 organisaties die voorop gesteld werden.

Met meer dan 140 organisaties (overheid, NGO, werkgevers, werknemers, dienstverleners, academische instellingen,...) vertegenwoordigd overtrof het eerste MVO-Forum in Mechelen de verwachtingen.

Beleidsopties

Het komende jaar moet de **omvorming van MVO Vlaanderen tot een multistakeholderverhaal** met interne en externe partners afgerond worden. MVO Vlaanderen zal het digitale luik (www.mvovlaanderen.be) en de MVO-sessies bundelen. Dit moet voor ondernemingen en organisaties leiden tot een gedragen MVO Vlaanderen dat versnippering van middelen en kennis tegengaat.

Het departement WSE blijft nauw betrokken in de aansturing en de financiering van MVO Vlaanderen totdat een stabiel partnerschap is bereikt. In het najaar van 2011 zullen de eerste scenario's afgetoetst worden bij interne en externe stakeholders. Bij het aflopen van de overeenkomst met de huidige dienstverlener van www.mvovlaanderen.be in augustus 2012 moet het multistakeholderverhaal zichtbaar zijn.

Het komende jaar zal verder worden gewerkt aan de uitbouw en profilering van www.mvovlaanderen.be. In afwachting van het nieuwe MVO Vlaanderen zullen in het najaar 2011 en voorjaar 2012 een nieuwe reeks **MVO-sessies** worden georganiseerd. Stakeholders geven mee invulling aan deze MVO-sessies via het expertenforum.

Binnen de Vlaamse overheid wil ik een overleg opstarten in het verlengde van de pact 2020 ambitie op vlak van MVO, zodat ook de essentiële betrokkenheid van de diverse beleidsdomeinen wordt georganiseerd. Zo kan de horizon van het MVO-actieplan worden verruimd van 2014 naar 2020.

MVO-paspoort in sectoren

MVO-paspoorten in sectoren moeten organisaties op weg helpen om zich voor te bereiden op de doelstelling van de Vlaamse overheid om tegen 2020 100% duurzame overheidsopdrachten te

plaatsen. Deze concretisering op sectorniveau moet de betrokken organisaties ook helpen om te communiceren over duurzaamheid en zo uiting te geven aan de vraag naar meer transparantie. De resultaten van de VIONA studie zullen hiervoor als uitgangspunt dienen. In 2012 wil ik zo minimaal 4 sectoren als piloten ondersteunen.

Budget

Voor de uitvoering van deze acties is op de begroting 2011 een budget van 105.000 euro voorzien op JB0 JE 100 1211 en op begroting 2012, begrotingsartikel JB0/1JE-F-2A/WT, 389.000 EUR.

4.6.3. Van voorbeeld- naar voorloperfunctie: zelf pionieren

EEN INSPIRERENDE VOORBEELDFUNCTIE VANUIT DE OVERHEID.

Realisaties

Wat de overheid vraagt aan ondernemingen op het vlak van maatschappelijke verantwoordelijkheid, moet ze ook zelf kunnen waarmaken of zelfs beter doen.

Het Vlaamse regeerakkoord geeft aan het College van Ambtenaren-generaal de opdracht om een meerjarenprogramma Slagkrachtige Overheid voor permanente efficiëntiewinst op te stellen en voor te leggen aan de regering. Binnen dit meerjarenprogramma focust een actielijn op het **duurzaam optreden van de overheid**.

Om de kloof tussen de theorie en praktijk van MVO te overbruggen, diende het departement WSE in het najaar 2009 een ESF-project in onder de titel **Bevorderen van duurzaam en transparant ondernemen in Vlaanderen**. Bij de uitvoering van het project zijn ook de Vlaamse werkgeversorganisaties UNIZO, VOKA en VERSO betrokken.

De doelstelling van dit project is om aan de overheid en werkgeversorganisaties instrumenten en methodieken aan te reiken, die hen zullen helpen, om hun duurzaam engagement in de praktijk te zetten en erover te communiceren.

Beleidsopties

Op basis van fase 1 van het onderzoek (desk research) werden voor fase 2 een aantal praktijken uit Europese landen geselecteerd voor een diepgaand onderzoek. In september 2011 bezocht een Vlaamse delegatie Oostenrijk en Denemarken. In november 2011 zullen 2 peer reviews in Vlaanderen plaats vinden met specialisten uit Nederland, VK en Spanje (Catalonië). De focus zal liggen op:

- voor de overheid: goede praktijken in verslaggeving, MVO criteria in subsidies, regelgeving met betrekking tot de voorbeeldfunctie, MVO-disseminatiestrategieën,...
- voor de werkgeversorganisaties: 'ownership', verspreiding goede praktijken, opbouw van de business case MVO, MVO-disseminatiestrategieën,...

Dit project wordt afgesloten met een exchange event in januari 2012, mondt uit in een rapport met voorstellen van implementatie in Vlaanderen en voorziet in communicatie met haar stakeholders.

Budget

In 2011 is voor het project bevorderen van duurzaam en transparant ondernemen in Vlaanderen 147.083 euro voorzien waarvan 83.850 euro uit ESF en 63.233 euro uit het Vlaams Cofinancieringsfonds JB0/1JD-G-5/WT.

SOCIALE MEERWAARDEN ZICHTBAAR MAKEN IN AANKOPEN EN MIDDELENBEHEER

Ruim 10 % van het BBP bestaat uit overheidsinkopen en aanbestedingen van diverse overheden. Tegen 2020 heeft de Vlaamse regering dan ook de ambitie om haar overheidsopdrachten 100% te verduurzamen.

Sociale meerwaarden van producten zijn, in tegenstelling tot ecologische, nog onderbelicht. Onderzoek, ontwikkeling en sensibilisatie rond instrumenten en labels die sociale meerwaarden zichtbaar en meetbaar maken, moet dan ook gestimuleerd worden. De uitdaging hierbij is te komen tot een evenwicht tussen de sociale, ecologische en economische meerwaarden binnen duurzame productie en consumptie.

Realisaties

Het actieplan duurzame overheidsopdrachten is, onder coördinatie van de minister-president, in uitvoering. Conform de afspraken in dit plan werden met alle relevante beleidsdomeinen de contouren voor een **leidraad** vastgelegd die de publieke inkopers moet ondersteunen bij de integratie van sociale criteria binnen overheidsopdrachten. Daarnaast werden piloten opgestart rond nieuwe vormen van sociale clausulering. Hierbij ligt de focus op meer flexibele invullingen van de vroegere tewerkstellingsparagraaf en een meer geïntegreerde aanpak van sociale overwegingen binnen overheidsopdrachten. In 2010 konden zo binnen de sociale huisvestingssector in samenwerking met VMSW de nodige voorbereidingen voor opstart worden getroffen. Inmiddels zijn er vier pilootprojecten in opstart die op een vernieuwende manier sociaal verantwoord aankopen bevorderen. Via een overheidsopdracht werden in 2010 sociale criteria uit diverse labels en codes ontleed. Zo wordt het ook voor inkopers eenvoudiger om het 'sociaal verantwoorde' gehalte van een bepaald product of dienst te beoordelen.

De resultaten worden verspreid samen met de **leidraad sociale criteria**. Het concept van leidraad werd in augustus ter consultatie voorgelegd aan relevante stakeholders. Na verwerking van de opmerkingen wordt de leidraad on- en offline ter beschikking gesteld. In het licht hiervan worden de ontwikkelingen binnen de Europese Unie actief opgevolgd.

Beleidsopties

In 2011 start de administratie met de opmaak van een nieuw meerjarenactieplan duurzame overheidsopdrachten. Dit plan zal verder inzetten op de integratie van sociale criteria en het aanmoedigen van meer en beter duurzaam ondernemen en ketenbeheer bij dienstverleners en leveranciers van de overheid.

Innovatie blijft in dit kader een belangrijk aandachtspunt. Echte **duurzame ketens van producten of diensten in kaart brengen** is niet evident, laat staan de controle ervan organiseren. De publieke sector koopt in grote hoeveelheden diverse producten waarvan de productieomstandigheden niet altijd sociaal rechtvaardig zijn. Het is natuurlijk onmogelijk om als publieke inkoper alles op het terrein te gaan controleren.

Daarom is het nuttig, om samen met andere overheden waaronder de lokale, een dialoog aan te knopen met deze ketens over de sociale problemen in sommige ervan. Onder externe begeleiding wordt in 2012 op basis van concrete bestekken en aankoopbehoeften een constructieve dialoog met betrokken sectoren aangegaan. Sociale duurzaamheid is bovendien geen vaste toestand die men bereikt maar een constante evolutie. Daarom wordt nagegaan hoe via diverse wegen, waaronder onze aankoopfunctie, sociaal verantwoorde ketens kunnen worden gestimuleerd.

4.7. Noord Zuid

De beleidsnota voorziet ruimte om nieuwe initiatieven te nemen omtrent noord-zuid. In 2008 werd één project opgestart en ondersteund dat het concept sociale economie in Zuid-Afrika wil helpen vormgeven.

Het project 'social economy: community investment program on local economic development' is gekoppeld aan het door VAIS ondersteunde voedselzekerheidsprogramma. Er wordt ingezet op het versterken van bestaande coöperaties en de ondersteuning van werkzoekenden met als doel hun (zelf)tewerkstelling te verduurzamen. Hierbij wordt gemikt op een sterke samenwerking met lokale en provinciale overheden in Kwazulu Natal, vormgegeven in een uitgebreid afsprakenkader.

Dit project werd in mei 2011 aan een tussentijdse evaluatie onderworpen. In september wordt op basis van deze evaluatie aan een vernieuwde projectdefiniëring gewerkt met de Zuid-Afrikaanse overheid, de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO), die hierin een voorbeeld van toekomstig beleid rond sociale economie zien. Vooral de koppeling tussen inschakeling van kansengroepen, versterken van economische activiteiten met sociaal oogmerk, en actieve koppeling aan maatschappelijke noden wordt als innovatie in de (Zuid-)Afrikaanse context gezien.

Sociale economie kan een relevante bijdrage leveren aan de millenniumdoelstellingen vanuit haar eigen beleids- en terreinexpertise. Er zijn, buiten de klassieke coöperatie, zeer weinig internationale modellen sociale economie beschikbaar als oplossing voor marktfalen en beperkte ondernemingskredieten. Het Vlaamse beleid kan zeker relevante goede praktijken en modellen aandragen.

Gezien de beperkte middelen wordt gekozen voor een kwalitatieve doorstart van het lopende project en de ontwikkeling van beleidsmodellen sociale economie die aansluiten bij de Zuid-Afrikaanse noden en beleidsprioriteiten.

De hiertoe voorziene recurrente middelen, 126.000 EUR per jaar, zijn naar VAIS overgeheveld.

5. ARMOEDE

Sociale economie biedt niet alleen de mogelijkheid van werk op maat van mensen in armoede, ook in de uitbouw van haar dienstverlening zoekt ze naar antwoorden op de noden van mensen in armoede. Enkele voorbeelden hiervan zijn kringwinkels, sociale restaurants, energiesnoeiërs en buurtgerichte kinderopvang. Het spreekt dan ook voor zich dat er bij alle hervormingen en bijstellingen aandacht is voor de mensen in armoede als specifieke stakeholder. Hierbij zal een beroep gedaan worden op de aanwezige overlegplatformen en expertise op het terrein.

Het project Teams voor Advies en Ondersteuning (TAO) van vzw De Link werd ondersteund. Hierin helpen vormingswerkers en ervaringsdeskundigen in armoede en sociale uitsluiting organisaties en particulieren met concrete plannen om mensen in armoede te helpen en te ondersteunen. Een structurele verankering binnen de lokale diensteneconomie vanaf 2012 wordt onderzocht rekening houdend met de beschikbare kredieten.

M.b.t. de buurtdiensten binnen de lokale diensteneconomie zal in overleg met de betrokken ministers bevoegd voor Armoedebestrijding en Welzijn de mogelijkheid tot een Vlaams klaverblad ter ondersteuning van de buurtdiensten onderzocht worden.

Samen met mijn collega's van Armoede en Welzijn lanceer ik op korte termijn een oproep in het kader van preventieve gezinsondersteuning. Binnen dit nieuwe Vlaamse klaverblad lokale diensteneconomie willen we kinderarmoede bestrijden door de stap naar het onderwijs te begeleiden en de ouders mee te nemen in een traject.

6. INSPECTIE

Een performant beleid op vlak van Werk en Sociale Economie vraagt ook een efficiënt en kwaliteitsvol handhavingsbeleid. De afdeling Inspectie Werk en Sociale Economie voert controles uit, op eigen initiatief of gevraagd, met het oog op een effectieve toepassing van de regelgeving en de ondersteuning van de evaluatie van het werkgelegenheidsbeleid en het beleid inzake sociale economie.

Kwaliteitsvolle controles op basis van een strategische boordtabel

Het jaarlijks aantal controles per beleidsmaterie wordt vastgelegd in een strategische boordtabel. In functie van deze tabel wordt het aantal uitgevoerde controles maandelijks opgevolgd en daar waar nodig bijgestuurd ter vrijwaring van het te realiseren objectief. Deze bijstellingen vinden hun oorsprong in bijkomende aanvragen tot controle, de actualiteit en/of feiten die vastgesteld worden

tijdens de controles. Uitgangspunten van het aantal te controleren dossiers binnen het segment **sociale economie** in 2012 zijn:

- de verschillende structurele werkvormen, met name de sociale werkplaatsen, beschutte werkplaatsen, de invoegmaatregel en de lokale diensteneconomie;
- de belangrijke hervormingen binnen de sociale economie en de bijbehorende ondersteuningsstructuren;
- het blijvende maatschappelijk en politiek belang ten aanzien van de tewerkstellingskansen van mensen met een ernstige afstand tot de arbeidsmarkt.

Een deskundig onderbouwde risicoanalyse

Naast de vermelde uitgangspunten is het vooropgestelde aantal controles ook het resultaat van een onderbouwde risicoanalyse per beleidsmaterie. Deze oefening zal in 2012 verder uitgediept worden binnen de diverse materieclusters, met het oog op een analyse en risico-inschatting per submaterie.

Samenwerking en interne kwaliteitszorg.

Een efficiënt en kwaliteitsvol handhavingsbeleid vraagt een uniform optreden van de inspectiediensten. Hiertoe zal conform de managementovereenkomst van het Departement Werk en Sociale Economie in 2012 een nieuw kwaliteitsmodel geïmplementeerd worden.

Net als vorige jaren engageert Inspectie Werk en Sociale Economie zich om deel te nemen aan de gecoördineerde inspectieacties en -vergaderingen met federale en gewestelijke inspectiediensten in de arrondissementele cellen, alsook aan het overleg met de partners van de Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst.

Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie,

Freya VAN DEN BOSSCHE

Bijlage 1: Wijze waarop gevolg werd gegeven aan de resoluties en moties van het Vlaams ParlementStuk 750 (2010-2011) – Nr.2

Ingediend op 6 december 2010 (2009-2010)

Motie van aanbeveling van de heren Chris Janssens, Frank Creyelman en Johan Deckmyn tot besluit van de in commissie besproken beleidsbrief Sociale Economie 2010-2011

In de beleidsbrief gaat de minister op de motie in door:

- 1° een groeipad te realiseren voor de zwakste werkzoekenden
- 2° binnen de uitwerking van de regelgevingen maatwerk bij collectieve inschakeling en lokale diensteneconomie de het kader en de randvoorwaarden voor een geslaagde doorstroom mee te nemen
- 3° een duidelijk tijdspad naar een gedragen regelgeving voorop te stellen
- 4° individuele noden van iedere werkzoekende als uitgangspunt te nemen
- 5° in de uitwerking van de regelgevingen rekening te houden met mogelijke overlap en proactief rekening te houden met een mogelijke regionalisering

Stuk 750 (2010-2011) – Nr.5

Ingediend op 23 december 2010 (2010-2011)

Motie van aanbeveling van mevrouw Güler Turan, de heren Koen Van den Heuvel, Matthias Diependaele en Bart Van Malderen, de dames Sonja Claes en Helga Stevens en de heer Jan Laurys tot besluit van de in commissie besproken beleidsbrief Sociale Economie 2010-2011

In de beleidsbrief gaat de minister op de motie in door:

- 1 en 2° Binnen de budgettaire mogelijkheden een groeipad te voorzien voor de sociale economie en hierin aandacht te hebben voor doorstroom;
- 3 en 4° Bij de uitwerking van het regelgevend kader te waken over de afstemming met de verschillende werkgelegenheidsstatuten op Vlaams en federaal niveau en de regelgeving te plaatsen binnen de Europese kaders;
- 5° Met het W²-kader een gemeenschappelijk kader voor arbeidszorg uit te werken met de collega's van Werk en Welzijn;
- 6° In de acties op vlak van innovatie te focussen op maatschappelijke uitdagingen;
- 7° Met de uitrol van het actieplan MVO maatschappelijk verantwoord ondernemen te stimuleren;
- 8° Bij de uitwerking van het regelgevend kader oog te hebben voor de noden van de werkzoekende, in het bijzonder zwakste doelgroepen en verdringing te vermijden;
- 9° De bestaande klaverbladen te optimaliseren, te zoeken naar nieuwe opportuniteiten en indien nodig structureel te verankeren in overleg met de bevoegde ministers;
- 10° Bij de ontwikkeling van de nieuwe ondersteuningsstructuur, de complementariteit met het economisch instrumentarium voor ogen te houden en waar nodig in overleg te gaan met de bevoegde minister om bepaalde maatregelen ook toegankelijk te maken voor de sociale economie.

Bijlage 2: Aanbevelingen Rekenhof

Begeleide tewerkstelling van kansengroepen, Stuk 37-C (2009) - Nr. 1

Aanbevelingen 1/3/4/5/6 : tewerkstellingsmaatregelen in de sociale economie en ondersteuning

De geplande hervormingen in de sociale economie zoals aangekondigd in de beleidsnota sociale economie 2009-2014 komen tegemoet aan de aanbevelingen geformuleerd door het Rekenhof.

- wat betreft de aanbevelingen 1,3,4 en 6 → cfr. SD 1 en SD 2 in deze beleidsbrief 2011-2012;
- wat betreft aanbeveling 5 → cfr. SD4 in deze beleidsbrief 2011-2012.

Aanbeveling 2: Afstemming met het diversiteitsdecreet

Zoals eerder in een reactie op het rapport van het Rekenhof werd aangegeven, is het Rekenhof niet ingegaan op de verduidelijking van het verschil tussen de begrippen doelgroepwerknemer en kansengroep (cfr. begeleidende brief administratie van 15 september 2008 als reactie op het voorontwerp). Hiermee geeft zij de indruk een beleidsvisie te poneren waarin zij stelt dat het beleid evenredige arbeidsdeelname en diversiteit integraal weerspiegeld moet worden in doelgroepafbakening van de begeleide tewerkstelling.

Begeleide tewerkstelling van doelgroepen richt zich echter tot personen met een zodanig grote afstand tot de arbeidsmarkt dat een gewone betrekking in een regulier bedrijf geen of niet onmiddellijk een optie is, terwijl kansengroepen uit het diversiteitsbeleid niet per definitie persoonsgebonden kenmerken bezitten die hun inschakeling in de reguliere economie moeilijk maken. Het gaat bij kansengroepen eerder over negatieve connotaties die binnen een samenleving heersen, dan wel hun competenties. Binnen het beleid wordt de aanwezigheid van kansengroepen binnen het doelgroepbereik structureel opgevolgd, over het algemeen scoren de maatregelen hier goed cfr. de omgevingsanalyse.

Aanbeveling 7: Monitoring

Op verschillende momenten en verschillende niveaus wordt jaarlijks een behoeftenanalyse uitgevoerd. Naar aanleiding van de beleidsbrieven wordt in het luik omgevingsanalyse een doelgroepinschatting gemaakt. Het is telkens duidelijk dat de potentiële doelgroep ruim de budgettaire mogelijkheden overschrijdt. Per maatregel en oproep in functie van groeipaden vormt de aanwezigheid van de doelgroep op provinciaal niveau ook steeds de basis voor de toekenning van het aantal voltijdse eenheden waar de betrokken provincie recht op heeft. Ook de stakeholders worden nauw betrokken bij het bepalen van de groeipaden en voorwaarden van een oproep. (bv. alle uitbreidingen worden met VESOC-partners besproken en overlegd met de respectievelijke koepels).

Aanbeveling 8: Begroting

De begrotingsstructuur werd naar aanleiding van het nieuwe rekendecreet bijgestuurd in lijn met de beleidsdoelstellingen.

De rapportering over de uitvoering van de beheersovereenkomst met het Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie, Stuk 37-I (2009-2010) - Nr. 1

Aanbevelingen 1,4 en 5

Deze aanbevelingen werden meegenomen in de opmaak van de nieuwe beheersovereenkomst 2011-2015 van het Vlaams Subsidieagentschap Werk en Sociale Economie.

Aanbeveling 2 en 3: monitoring en opvolging/controle

Deze aanbevelingen zijn in de nieuwe beheersovereenkomst opgenomen en worden jaarlijks geconcretiseerd in de ondernemingsplannen. De opvolging hiervan gebeurt via het monitoringstelsel van het VSAWSE. Een samenvatting en een detail van alle indicatoren zijn op kwartaalbasis ter beschikking van het management met link naar de begrotingscyclus via een systeem van financiële boordtabellen.

De rapportering over de uitvoering van de beheersovereenkomst met het Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie, Stuk 37-I (2009-2010) - Nr. 1

Deze aanbevelingen werden meegenomen in de opmaak van de nieuwe samenwerkingsovereenkomst 2011-2015 van het ESF-Agentschap

Bijlage 3: REGELGEVINGSAGENDA

	Titel van het initiatief	Betrokken regelgeving	Inhoud	Stand van zaken en verdere planning						
				Goedkeuring Vlaamse Regering	1 ^{de} princ. Vlaamse Regering met adviesvraag aan SAR(s)	2 ^{de} princ. Vlaamse Regering met adviesvraag aan RvS	Definitieve goedkeuring Vlaamse Regering	Indiening Vlaams Parlement en start parlement. behandeling	Inwerking-treding	Implement (uitvoeringsb esluiten: nieuw initiatief, omzendbrief,
initiatief 1	decreet maatwerk bij collectieve inschakeling	14/07/1998 - Decreet inzake sociale werkplaatsen - 23/12/2005 - Decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2006 - 08/12/2000 - Decreet houdende diverse bepalingen - 30/09/2011 BVR tot vaststelling van de investerings-subsidies voor beschutte werkplaatsen	De vereenvoudiging en afstemming van de tewerkstellings-maatregelen SE binnen een normaal economische context en de uitwerking van een kader begeleiding in functie van doorstroom. De bestaande regelgeving wordt vereenvoudigd en geïntegreerd in één nieuw regelgevend kader.	najaar 2011	voorjaar 2012	voorjaar 2012	najaar 2012	najaar 2012	2013	2012
initiatief 2	decreet tot wijziging van het decreet van 22 december 2012 houdende lokale diensteneconomie	decreet van 22 december 2006 houdende de lokale diensteneconomie	optimalisering van de regelgeving lokale diensteneconomie	voorjaar 2012	voorjaar 2012	voorjaar 2012	najaar 2012	najaar 2012	2013	2012
initiatief 3	decreet en BVR betreffende de ondersteuning van het ondernemerschap op het vlak van de sociale econ. en de stimulering van het MVO	decreet van 8 december 1999 houdende diverse bepalingen	De afstemming en vereenvoudiging van de verschillende ondersteuningsinstr umenten voor organisaties in de sociale economie	voorjaar 2011	juli 2011	15 jul 2011	oktober 2011	oktober 2011	2012	2013